

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344

VOL. LII

Balandis — April 3, 1967

Nr. 38

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

KARAS IR TAIKA

IVYKIŲ RAIDĄ RYŠKIAI RODO, KAD NE AMERIKIEČIAI, BET KOMUNISTAI YRA TAIKOS PRIEŠAI VIETNAME KARE. — TUO METU KADA PREZIDENTAS TAI BAIGIA ĮRODYTI SAVO VIETNAME POLITIKOS KRITIKAMS, NAMŲ FRONTE PASIGIRDO NAUJA MELODIJA: GREITAS LAIMĖJIMAS PADĖTŲ PREZIDENTUI, BET NE KRAŠTUI...

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Dr. Martin Luther King jr. viename mitinge Chicagoje Vietnamo karą pavadino paties Dievo įžaidimu. Žiūrint į šią ašarų pakalnę iš dangaus aukštybių, gal ir galima sutikti su tuo demagogu, nes tam, kad nukauti vieną komunistų karių ar partizaną Vietname reikia išleisti mažiau nei 200.000 dolerių, tuo tarpu taip vadinamame kare su vargu viename šelpiamam išleidžiama 53 doleriai į metus ir tai dalis tos menkos sumos eina ne vargšams, bet 'karvedžiams' algų pavidale! Iš to logiška išvada, kad geriau būtų karui numatytas sumas išleisti namuose. Deja, gyvenimas yra kiek daugiau komplikotas. Pasitraukimas iš Vietnamo sukeltų tokią įvykių reakciją, kad JAV tikrai neilgai džiaugtųsi sumų 'karui su vargu' padidinimu.

Tai, pavyzdžiui, labai gerai suprato kitas negras Edward W. Brooke, respublikonų senatorius iš Massachusetts, kuris grįžęs iš Vietnamo pa-

reiškė savo kalboje Senate, kad nepaisant visų anksčiau turėtų abejonių dėl JAV politikos Vietname, jis priėjęs išvados, kad dabartiniai kariniai žygiai yra reikalingi, nors tą išvadą padaryti jam nebuvo lengva.

Prezidentui labai padėjo ir paskutinis šiaurinio Vietnamo valdovo Ho Či-mino atsakymas į jo vasario 8 d. laišką, kuriame jis atsisakė kalbėtis apie taiką ar paliaubas. Ta proga paaiškėjo, kad prezidentas iš viso net 5 kartus 'asmeniniais laiškais kreipėsi į Ho Či-miną, siūlydamas taikos derības ar bombardavimo sustabdymą mainais už infiltracijos į pietinį Vietnamą nutraukimą...

Trumpai tariant, paskutiniai įvykiai rodo, kad prezidentas Johnsonas buvo teisus grieždamasis ginklo, ir jei dar galima kokia kritika, tai tik tokia, kad jis iki šiol ginklu per mažai pasinaudojo. Tai turėjo konstatuoti net ir New Yorko Times James Reston, kuris mano, kad prezidentas ir didelė JAV gyventojų dalis vis daugiau ir daugiau linksta tos pažiūros pusėn, kuri reikalauja galimai greitesnio karinio laimėjimo.

Tai, be abejo, būtų labai naudinga prezidentui asmeniškai, ypač artėjant rinkimams, tačiau Restonas abejoja, ar prezidento interesai sutampa su JAV interesais. Čia jis užtraukė visai naują melodiją: JAV visai nereikalinga greita taika, jos turi ir toliau tęsti dabartinį 'ribotą karą' iki pat Azija tiek sustiprės ir subręs, kad pati galėtų tvarkyti savo reika-

lus, nors tai ir užtruktu visą vienos kartos laikotarpį. Žodžiu, daliai amerikiečių ir toliau nėra nieko baisnio už pergalę...

Nors, sprendžiant iš praeities, komunistai galėtų daugiau laimėti taikos, o ne atviru karo metu, jie dėl įvairių priežasčių taikos nenori. Viena iš lokalinių, bet ne globalinių, priežasčių yra ta, kad pietinis Vietnamas lėtu, bet po truputį greitėjančiu tempu žengia prie geresnės vidaus santvarkos, kuri komunistams nepalieka daug vilties. Čia turiu galvoje ne naują konstituciją, pagal kurią kraštas turėtų pereiti civilių valdžion, bet bendrą pacifikaciją.

Dažnai girdimi priekaištai, kad pietinį Vietnamą valdo karių klika, nėra labai rimti, nes po Diemo nuvertimo ir nužudymo, krašte buvo toks chaosas, kad vienintelė jėga, galėjusi atsilaikyti prieš komunistus buvo kariuomenė. Jokios kitos organizuotos jėgos nebuvo. Buvusiose sąlygose bet koks pareigūnas ar visuomenės veikėjas, kuris griežtai pasisakytų prieš komunistus, sekančią dieną galėjo tapti komunistų teroro auka. Kaip tokioje situacijoje gali klestėti bet koks demokratinis gyvenimas? Ir jei miestai paskutiniu metu vis daugiau ir daugiau gali nebijoti komunistinio teroro, provincijoje visa eilė mažesnių pareigūnų dar ir dabar stengiasi sėdėti ant dviejų kėdžių. Jie eina savo pareigas, tačiau kartu pasinaudoja kiekviena proga pareikšti savo simpatijas ir padėti komunistų teroristams, nes vien Saigono valdžia iki šiol negalėjo patikrinti jų saugumo. Čia kažkas panašaus į Amerikos dimitiesių gyvenimą, kur kai kurių įmonių savininkai moka duoklę

Senoji Zapyškio bažnytelė, spėjama statyta dar Vytauto laikais, yra vienas žymiausių Lietuvos architektūros pastatų ir šiandien laikoma istoriniu - muziejiniu paminklu. Bažnyčia yra tarsi dvilypė -- susidedanti iš siauresnės ir žemesnės presbiterijos ir platesnės, ilgesnės ir aukštesnės navos. Jos grindys ir lubos medinės, ažuolinė sakykla iš 1587 m., o didysis altorius aptvertas grotelėmis, kurių viršutinės lentos apgraužtos arklių, kuriuos čia 1812 m. buvo suvedę Napoleono kareiviai. Didžiajame altoriuje yra senas stebuklingas laikomas Jėzaus paveikslas, kuris, pagal legendą, dar prieš 1655 m. ant medinės briedžio galvos atplaukęs Nemunu iki Zapyškio, čia buvo išimtas iš vandens ir patalpintas bažnyčioje. Bažnyčia jau seniai nebenaudojama pamaldoms ir daug nukentėjusi nuo Nemuno potvynių.

SUSITARIMAS DĖL PABALTIJO AUKSO ĮVYKO PRIEŠ METUS...

Lobby -- tai D. Britanijos parlamento, House of Commons, prieškambaris, kuriame parlamento nariai susitinka su savo rinkėjais ir apamai visuomenės atstovais. Su laiku tas žodis igavo daugiau politinę prasmę, išpildintusią kone visose

gangsteriams, kad turėtų ramybę.

Pietiniame Vietname viso labo yra 13.984 kaimai. Šiuo metu vyriausybė giriasi kontroliuojanti jų net 10.017, tačiau dėl to galima abejoti. Žinia, kai tokį kaimą užima amerikiečių ar vietnamiečių kariuomenė, visi gyventojai pasisako už juos, tačiau kariuomenei pasitraukus, jie vėl atiduodami teroristų malonei. Už tat vieno kaimo pacifikacija yra labai ilgas ir brangus procesas. Visų pirma, reikia įtikinti, kad nauja

(Nukelta į 3 psl.)

R. E. MAZILIAUSKAS
Dirvos spec. korespondentas
Europoje

Vakarų parlamentarinėse demokratijose ir ypačiai Washingtono dažnai susilaukiančios ne labai skanaus prieskonio. Lobby politiniame žargone šiandieną reiškia žmonių grupę, kurileistinais (ne visuomet, žinoma) būdais stengiasi įtaigoti parlamentų narius ir valstybės pareigūnus, įstatymus arba potvarkius leidžiant, atsižvelgti į specifinius jų interesus.

D. Britanijoje viena tokių lobbies yra organizacija, pasivadinsi Foreign Bond Holders Association (FBHA), kuri atstovauja dar caristinės Rusijos paskolos lakštų, obligacijų ir akcijų savininkų interesams. Prie FBHA prisiliejo ir britų ieškovai, netekę savo investicijų ryšių su Baltijos respublikų prijungimu prie Sovietų Sąjungos. Šitos lobby įtaka nėra menka: jai priklauso ne vienas konservatorių partijos parlamento narys, ji turi artimų ryšių su atsakingais pareigūnais užsienio reikalų ministerijoje ir kitoje vyriausybėje įstaigoje.

Neturėdama tikroviškų vilčių išieškoti savo reikalavimų iš caristinės Rusijos laikų (kurie vis dėlto siekia apie 200 milijonų svarų), FBHA visą savo energiją ir įtaką nukreipė į tuos 12.4 milijonus svarų, kurių britų piliečiai neteko Baltijos kraštuose (žiūr. str. "Užpakalinės dujos" pereiname Dirvos nr.). Jų pastangos, kaip žinoma, buvo apvainikuotos tam tikru pasisekimu...

Wishful thinking dvelkia iš vieno šiaurinės Eltos biuletenio laidos komentaro, kad Wilsono ir Kosygino finansinis sandėris dėl (kaip kad populiariai vadinama) baltiečių aukso buvęs "netikėtumas". Iš tikro, politiniuose Londono kuluaruose prieš kelis mėnesius buvo žinoma, kad finansinis susitarimas jau pasiektas, ir būtent, dar pereinųjų metų vasarą, George Brownui esant Maskvoje. Tebuvo laukiama patogaus momento viešam susitarimo paskelbimui, o, iš kitos pusės, britai vis dar šlifavo savo "formulę".

Štai, idomus faktas, įvykęs pereinųjų metų vasarą vienos politinės konferencijos metu. Tarpo sedžių pertraukos metu viešbučio svetainėje prie grupės baltiečių politikų priėjo konservatorių partijos parlamento narys, žinomas kaip uolus anos lobby -- FBHA veikėjas. Džiaugsmingai jis prabilo:

-- Jūs, džentelmenai, juk baltiečiai. Turiu gerų naujienų. Pagaliau Maskvoje sutarėme su sovietais dėl abipusių ieškinų išlyginimo...

Rūškios baltiečių minos ji, atrodo, nustebino. Išsikalbėjęs, betgi atsiskleidė visų tų derybų užkulisiai, kurie dabar, susitarimą viešai paskelbus, tur būt, jau nebėra off the record...

Susitarimas dėl tų ieškinų tarp britų ir sovietų jau buvęs beveik sutartas daugiau kaip prieš metus, bet sutrukdė Washingtono Valstybės Departamentas. Britai yra suprantamai jautrūs, kai kitos valstybės juos spaudžia, darant politinius sprendimus. Tačiau Valstybės Departamento

(Nukelta į 3 psl.)

IŠ VISO PASAULIO

* VICEPREZIDENTUI H.H. HUMPHREY lankantis Vak. Europos sostinėse teko susidurti ir su vietiniais demonstrantais, kuriuos suėmus dažniausia paaiškėdavo jų priklausomybė komunistų partijai. Taip, einant į Romos operos spektaklį, viceprez. buvo aptaškytas geltonais dažais.

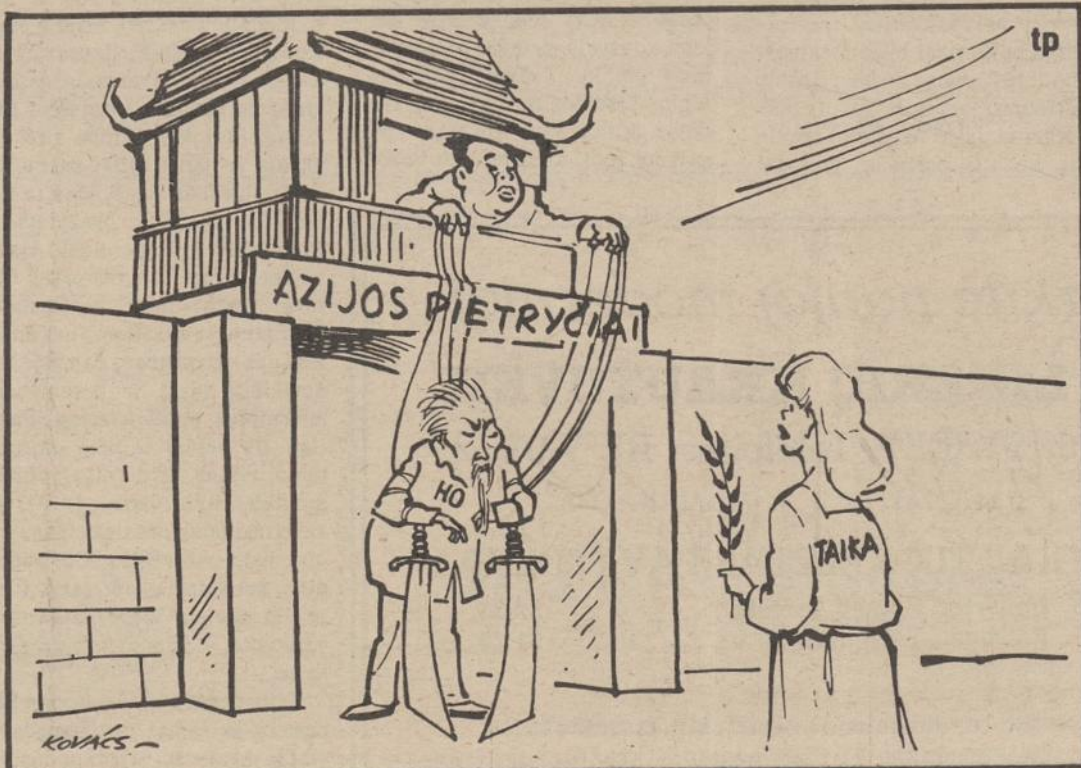
Romoje H.H. Humphrey buvo priimtas italų vyriausybės ir taip pat turėjo audienciją pas popiežių Paulių VI.

* KARO VEIKSMAMS Vietname intensyviau, auga ir žuvusiųjų skaičiai. Taip užpraėjusią savaitę amerikiečiai turėjo 274 žuvusių, p. vietnamiečiai 203 ir 10 kūrų sąjungininkų. Komunistų pusėje žuvusiųjų skaičius pasiekė 2,774.

Atrodo, kad komunistai, nesigailėdami savųjų partizanų gyvybių, siekia propagandinių tikslų didesniais mūšiais keliant amerikiečių nuostolius ir susirūpinimą karo eiga namuose.

* GEN. FRED. MORGANAS mirė Londone, sulaukęs 73 m. amžiaus. Nuo 1945 m. jis buvo UNRRA direktorium Vokietijoje ir pasižymėjo atskleidimu faktų, rodančių kaip komunistai išnaudojo tą organizaciją savo naudai. Už tokias pažūras UNRRA gen. direktoriaus La Guardijos jis buvo pašalintas.

* IŠ INDIJOS SOSTINĖS New Delhi atšaukti keli Sov. S-gos ambasados pareigūnai. Jie kaltinami išleidę iš akių Stalino dukrą Svetlaną, kuri dabar randasi Šveicarijoje. Spaudoje pasirodė žinių, kad Svetlana bus išleista Amerikon, nes Šveicarijoje ją sekioja komunistų šnipai.

Azijos pietryčių vartų sargybinis...

PASKUTINIS POSĖDIS (I)

Ministeriai susirinko naktį į prezidentūrą svarbiam posėdžiui — apsvarstyti sovietų ultimatumų...

Šiomis dienomis iš spaudos išėjo buvusio Lietuvos žemės ūkio ministerio Juozo Audėno atsiminimų knyga "Paskutinis posėdis", kurioje pasakojama apie Lietuvos laisvos vyriausybės paskutinius sprendimus ir tą istorinį posėdį, kada buvo svarstomas sovietų ultimatas.

Autorius knygos įvade rašo, kad tų įvykių aprašymas su tinkama dokumentacija ateityje gali būti naudingas Lietuvos istorijos tyrinėtojams ir be to, kad tai padaryti yra jo būtina pareiga. Atsiminimų skaitytojas ras paskutinės vyriausybės narių pasisakymus, vyriausybės nusistatymus ir sovietinės agresijos prieš Lietuvą eigos dokumentus. Ta pačia proga jis aprašęs keletą kitų Lietuvos gyvenimo įvykių, kurių dalyviu ir artimu liudininku yra buvęs.

Čia spausdiname iš knygos "Paskutinis posėdis" vieno skyriaus ištrauką. Knygą išleido leidykla Romuva. 278 psl. Kaina \$4.00. Galima įsigyti Dirvoje.

Savo darbo kambaryje jau buvau giliai įmiegęs, kaimetoli galvos, ant rašomojo stalo suskam-bėjo telefonas. Nakties vėlu-moje nesiorientavau, kuri va-landa galėjo būti. Pakėlęs rage-lį, išgirdau gerai pažįstamą Ministerių Tarybos direkto-riaus Miko Žilinsko balsą: "Po-ne ministeri, prašau skubiai at-vykti posėdžiui į prezidentūrą!"

"Kas atsitiko, koks reikalas?" -- mėginau klausti.

"Iš Maskvos gauta nemaloni telegrama" -- atsako jis.

Kalba trumpa, aiški, bet daly-kai paslaptingi. Tai buvo tylia, ramią, beprasidedančios 1940 metų vasaros, birželio 14-tos naktį, apie 12-tą valandą.

Namuose vienas, šeima va-sarėjo Kačergynėje. Skubiai ap-sirengiau. Nutariau šoferio ne-šauti, bet eiti pėsčiom, nes nuo namų, Žemaičių g-vės 64, iki prezidentūros tik apie 20 minu-čių ėjimo.

Ši tyli, rami, žvaigždėta nak-tis man priminė daug, daug to-kių naktų, praleistų naktigonė-se, arba kaimo gegužinėse. Tai buvo be rūpesčių ir atsakomy-bės laikai, kuriais buvo labai linksma dainuoti Vienažindžio dainos posmus:

"Dabar mūsų aukso dienos, nieks kaklo negraivia, daug nerūpi, pakol vienas, nei var-gai nespaudžia..."

Bet dabar jau buvo kitaip, nes nuo anų laikų jau buvo pra-bėgę 25 metai. Žinau gerai, kad esu apsiėmęs didelę valstybinio gyvenimo našta ir atsakomybę. Esu atsakingas ne tik už tai, ką valstybinei gyvenime įsa-kau kitiems padaryti, pasirašy-damas kitų paruoštus aktus ir dokumentus, bet ir už visą Lie-tuvos vyriausybės darbą apiman-tį visus krašto reikalus.

Ėjau susimąstęs, lyg nei nak-ties tylos, nei dangaus grožio ne-pastebėčiau. Ėjau į posėdį, ku-riame turės būti svarstomi la-bai svarbūs ir skubūs Lietuvos klausimai.

Visas Kaunas jau miega, ra-miai ilsis, net ir Vakarinė žvaigždė jau buvo užgesusi. Nors tokiais naktimis bu-vau įpratęs ieškoti dangaus skliaute Grįžulio ratų, Sietyno, Šienpilių, kurių kiekvienas mū-sų liaudyje turi savo reikšmę ir paskirtį. Bet šiuokart prieš akis raibuliavo Maskva, ten esantis užs, reik, min. Urbšys, atstovas Natkevičius, kurie ir tą telegramą prisiuntė. Bet koks jos turinys? Ko vėl Mask-va iš Lietuvos nori? Ko ji ki-šasi į mūsų valstybės vidaus gyvenimą? Gal vėl kas nors "atsitiko" su kokių raudonar-miečių, ar ištisu jų dalininkų. Bet tai būtų per menkos prie-žastys, kurios galėtų priversti

vidurnaktį sušaukti vyriausy-bės posėdį ir dar prezidentū-roje! Galvojau, kad yra kokia nors svarbesnė bėda. Vos prieš dvi dienas net patį vid. reik, min. K. Skučą atleidome. O juk žiūrint iš mūsų vidutinio gyve-nimo taško, nebuvo jokio rei-kalo nei jį, nei jo artimą bendra-darbį A. Povilaitį atleisti. Bet

Juozas Audėnas

Merkys davė Molotovui žodį ir, tik grįžęs iš Maskvos, duotąjį žodį ištesėjo.

Tai jau ir prezidentūra. Ant-rojo aukšto visi langai apšvie-siti. Einu per sodeį. Kareiviai, stovį prie durų, atiduoda pagar-bą, o prezidento adjutantas pulk. Žukaitis, giliai susijaudinęs, pa-sisveikina ir tylomis laiptais pa-lydi į antrąjį aukštą.

Didysis kambarys apšviestas, bet tuščias. Pirmieji atvykę, sto-viniavo tolimesniame kambary-je, kuriame prezidentas turė-davo mažesnes konferencijas. Susitikę, vienas kitą sveikino-mės, klausiamais žvilgsniais pa-sisveikdami. Nejauku, nemielu, neaišku.

Dar prieš posėdį, visi greit sužinojome naujuosius Mask-vo reikalavimus, kuriais bol-ševikai kėsinasi užimti kraštą. Dar labiau nuotaika pablogėjo. Aplinka sunku, visi prisilėgti. Čia ir min. pirm-kas ir vid. reikalų ministeris su savo pa-vaduotoju. Netoliese, krašto aps. min. gen. K. Musteikis, teisingumo min. dr. A. Tamošai-tis, švietimo min. dr. K. Joka-nas, susisiekimo min. J. Ma-silūnas, valstybės kontrolie-rius ir seimo pirm. K. Šakenis. Mačiau ir kariuomenės vadą gen. V. Vitkauską, kariuomenės štabo virš. gen. S. Pundzevičių, politinio departamento dir. E. Turauską ir Min. Tarybos gene-ralinį sekretorių V. Mašalaitį.

Jau buvo pirmą valandą ryto (birželio 15-toji).

Netrukus, pro kito kambario

duris įėjo ir pats prezidentas A. Smetona. Įėjo gana energin-gu žingsniu. Neteko, kaip įpras-ta, nei jo rankos paspausti, nei labo ryto palinkėti. Jis atėjo vie-nas, visiems linktelėjo, pakvie-tė sėstis. Ilgoka tylą. Pastebė-jau, kad prezidento veido mus-kulai ir rankos šiek tiek dre-ba. Nervingai baigęs rūkyti ci-garetę, pradėjo posėdį, visai pridusiusiu balsu tardamas pir-muosius žodžius. Trumpais žo-džiais nupasakojo, kad iš Mask-vo esanti gauta telegrama, ku-riuje išdėstyti Lietuvai nauji sovietų reikalavimai. Jie esą la-bai dideli. Į juos sovietai laukia greito atsakymo, dėl ko šiuo me-tu esą ir posėdis sukvietas. Prezidentas tuojau paprašė A. Merkį visą klausimą išsamiai referuoti.

Nors jau žinojome, ko susi-rinkome, bet šie trumpi ir la-bai konkretūs prezidento žo-džiai įnešė dar daugiau tylos, susilaukimo ir nejaukumo. Vi-sų veidai dar labiau apsiniau-kė. Keitėmės baimingais, pri-silėgtais žvilgsniais.

Prezidentui paprašius, A. Merkys, laikydamas rankose maždaug prieš pusantros valan-dos iš Maskvoje esančio užs. reik. min. gautą telegramą, po keletos įvadinio žodžių, iš jos perskaitė jau išsifruotus tris pa-grindinius skirsnius, kuriuose buvo išdėstyti sovietų reikala-vimai:

1) kad tuojau būtų atiduoti teismui buvę vid. reik. min. Skučas ir valstybės saugumo dir. Povilaitis, kaip tiesioginiai kaltininkai provokacinių veik-mų prieš sovietų įgulą Lietu-voje;

2) kad tuojau būtų suformuo-ta Lietuvoje tokia vyriausybė, kuri sugebėtų ir būtų pasiryžu-si laiduoti garbingą Sovietų Są-jungos ir Lietuvos savitarpinės pagalbos sutarties įgyvendinimą ir ryžtingai sutramdyti sutar-ties priešius;

3) kad tuojau būtų laiduotas laisvas perleidimas į Lietuvos teritoriją sovietų kariuomenės dalinių jiems išsiskirstyti svar-besniuose Lietuvos centruose tokiame kiekyje, kurio pakaktų, kad būtų laiduotas Sovietų Sąjun-gos ir Lietuvos savitarpinės pa-galbos sutarties vykdymas ir užkirsti provokacinių veiksmų prieš sovietų įgulą Lietuvoje.

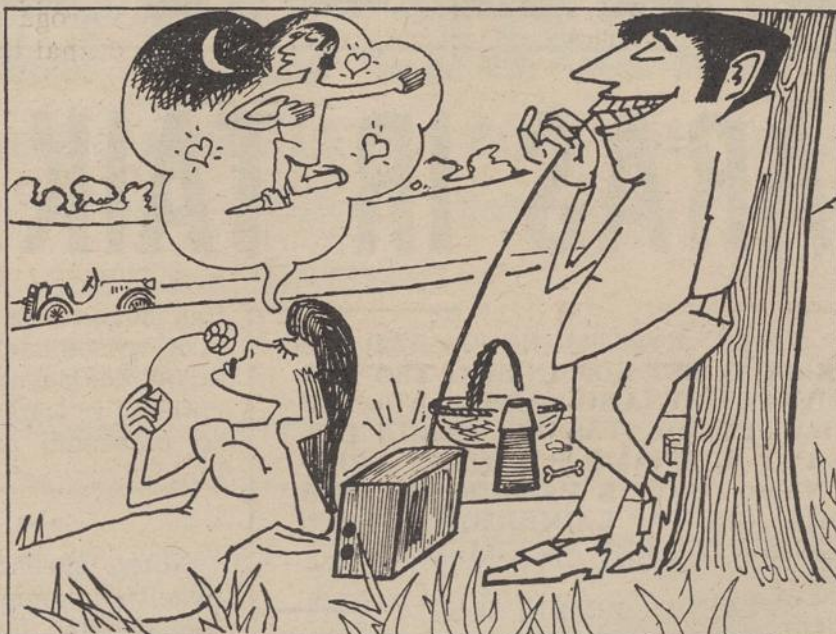
Sovietų Sąjungos vyriausybė laukia Lietuvos vyriausybės at-sakymo iki birželio 15 d. 10 val. ryto. Negavimas Lietuvos vy-riausybės atsakymo iki to ter-mino bus vertinamas, kaip at-sisakymas nuo vykdymo aukš-čiau nurodytų Sovietų Sąjungos reikalavimų.

Merkys perskaitė šiuos bol-ševikų reikalavimus gana lūdn-u ir net drebančiu balsu. Iš kiekvieno jo tarto žodžio tryško susijaudinimas. Perskaitęs vis-ką, sustojo. Jautėsi, kad bolše-vikų grėsmė jo nebuvo pergalt-vota ir dėl jos savo nuomonės nesusidaryta. Užsiviešpatavo nyki tylą. Prieš tokius balsius reikalavimus niekas nebuvo grei-tomis pasiruošęs ką nors pasa-kyti ir, suprantama, niekas ir nenorėjo pradėti kalbėti.

Nors per paskutines tris sa-vaites bolševikai buvo prisigal-voję mūsų vyriausybei visokių kaltinimų, bet kad jau jie kė-sintųsi visiškai krašto okupaci-jai, su tuo posėdžio dalyviai

SEPTYNIŲ SKIRTUMŲ GALVOSŪKIS Nr. 1

Kopijuodamas piešinį, dailininkas tyčia padarė septynias klaidas. Palyginkit abu piešinius ir bandykit surasti tuos septynius skirtumus. Teisingą sprendimą rasite kitame numeryje.

dar nebuvo susigvenę ir anks-čiau tokio galimo įvykio ne-svarstę.

Iš A. Smetonos atsiminimų ("Margutis", 1955 m. Nr. 7-8) matyti, kad Valstybės Gynimo Taryba tą klausimą svarstė si ne vieną kartą. Ten buvęs sudarytas ir aiškus nusistaty-mas gintis prieš bet kurį už-puolimą visomis jėgomis. Deja, ir su Valstybės Gynimo Tary-bos nusistatymu vyriausybė ne-buvo supažindinta anksčiau, jo-kio žodžio nebuvo apie tai ir šiame posėdyje painformuota. Jei toks klausimas anksčiau bū-tų buvęs diskutuotas, būtų bu-vusi iš anksčiau sudaryta aiški nuomonė, ką tokiu pavojingu kraštui momentu turėtume da-ryti. Toks tikslus vyriausybės nusistatymas būtų buvęs pa-svarstytas ir politinių partijų centruose ir seimo užkulisio-se. Būtų buvę patirta, kaip apie tai galvoja platesni visuomenės sluoksniai.

Klausimo staigumas ir nepa-siruošimas jam buvo svarbiau-sios priežastys, kodėl niekas ne-prašė žodžio. Žvilgčiojame vie-nas į kitą, o gal daugiausia į pre-zidentą. Posėdyje dalyvavo ir trys generolai -- Musteikis, Vit-kauskas ir Pundzevičius, kurie, kaip Valstybės Gynimo Tarybos nariai, žinojo jos nusistatymą ir galėjo turėti savo nuomonę. Bet nei vienas iš jų neėmė žo-džio. Kol šitokio konkretaus ir pavojingo klausimo prieš akis nebuvo, jie greičiausiai buvo visai aiškiai apsisprendę bet kuriuo atveju priešui pasiprie-šinti ginklu. Tačiau atsidūrus tokios žiaurios tikrovės akivaiz-doje, galima tarti tik labai ap-galvotą žodį, arba pradėti veik-

ti, tik kelius kartus tos visos veiklos pasėkmes pergalvojus.

Min. pirm. A. Merkys ar tai posėdžio, ar kokiuose susi-būrimuose visuomet pasisteng-davo į save atkreipti kitų dė-mesį. Jis mėgdavo sumegsti nau-ją anekdotą ar ką nors linksmai dėstyti. Jausdamasis pranašes-niu, administravimo darbe bū-davo trumpas ir konkretus. Il-gokai dirbdamas savivaldybėje ir jo vyriausybėje, žinojau, kad jis iš kiekvieno reikalavimo gero pasiruošimo. Darant pra-nešimą, turėjai nemykčiodamas tiksliai išdėstyti savo nuomonę vienu ar kitu klausimu, kartu pa-teikiant aiškų ir konkretų pa-siūlymą. Tai vertinga adminis-tratoriaus savybė.

Merkys, dar jaunas būdamas, kaip ir dažnas ano meto inteli-gentas, greitai pateko į valdžios viršūnes ir per visą nepriklausomybės laikotarpį nuo jų ne-nuslydo. Gal dėlto jame buvo iš-buovęs toks didelis savimi pasi-tikėjimas. Iš tolo stebint, jis kai kam atrodė daugiau baisus, ne-gu pagarbus. Tarnyboje jis daž-nai, be pašalinės protekcijos, pasirodydavo geros širdies žmogumi. Jis sutikdavo ir su mano administraciniu principu: valstybei -- teisėtumas, o pi-liečiui -- teisėtumas ir teisin-gumas.

Bet šiame Lietuvos valsty-bės lemiame posėdyje Merkys buvo visai kitoks, negu ki-tados. Jis vengė bet su kuo su-eiti, savo mintis vienu ar ki-tu klausimu dėstyti. Matėsi esąs visai priblokštas, siaurai užsi-daręs ir net svaigąsįs nejaus-čias žvilgsniais. Atsisėdęs pa-sirinko tolokai kampe stovintį kreslą ir jame glūdi susmuko.

Po ilgesnės tylos, kaip ir tu-rėjo būti, prabilo prezidentas. Pirmiausia, jis paminėjo visus sovietų prasimanytus prieš Lie-tuvą kaltinimus, besitiesian-čius jau tris savaites. Juos smul-kiai analizuodamas, pabrėžė bol-ševikišką melą ir neteisybę, nukreiptas prieš Lietuvą. Paga-liau jis priėjo ir prie ultima-tumo, visus tris reikalavimus smulkiai aptardamas ir dėl jų savo nuomonę pasakydamas. Ly-giai kaip ir birželio 12 d. posė-dyje, prezidentas aštriai kalbė-jo dėl sovietų kišimosi į mūsų valstybės vidaus gyvenimo rei-kalus.

Kaip paprastai, Smetonos kal-bos ir jo raštai pasižymėdavo plačia skale ir vaizdžiu dėsty-mu, bet ne minčių gylumu. Taip ir šiuokart. Dusliu balsu labai

išsamiai ir plačiai dėstė Lietu-vos - Sovietų Sąjungos santy-kius, įpindamas filosofinių min-čių, vis pabrėždamas, kad so-vietai neturi kištis į mūsų vidaus reikalus.

Tačiau nežiūrint tokio griež-to pasisakymo, prezidentas pa-sisakė sutinkąs svarstyti tik vie-ną iš trijų ultimatumo reikala-vimų, būtent: naujos Lietuvos vy-riausybės sudarymą. Vyriausy-bės, kuri būtų priimtina ne tik sovietams, bet ir Lietuvai. O juk šitas klausimas kaip tik ir buvo gryniausias ir svarbiausias mū-sų vidaus klausimas.

Patraukti teisman Skučą ir Po-vilaitį prezidentas sakėsi nesu-tikęs, nes jie Lietuvos valsty-bėje niekuo nenusikalė. Jie abu labai sąžiningai ėję savo parei-gas ir visą laiką budėję Lietuvos vidaus gyvenimo sargyboje.

Trečią, patį svarbiausią ir pa-vojingiausią sovietų reikalavi-mą -- įleisti neribotą raudono-sios armijos skaičių, kuris suda-rytų nepriklausomybei pavojų, prezidentas pasiūlė atmesti. Jei-gu raudonoji armija veržtųsi į Lietuvos teritoriją, jis siūlė pa-sipriešinti ginklu.

Tuomet jau vokiečiai buvo už-ėmę Daniją ir Norvegiją. Da-nija nesipriešino vokiečiams, bet Norvegija, nors ir atakliai gynėsi nuo užpuolimų, turėjo pa-siduoti. Smetona, suminėdamas tuos abu pavyzdžius, dėstė ma-ždaug taip: "Per taikos derybas prie žaliųjų stalo, Norvegija už-ims garbingesnę vietą, negu Da-nija, nes ji užpuolikai ginklu pa-sipriešino".

Tai buvo vienas iš Smetonos argumentų, kuriuo jis rėmė sa-vo nuomonę, kad ir mes turime pasilegti, kaip Norvegija, t.y. atmesti tąją ultimatumo dalį, kuria reikalaujama įleisti ne-ribotą sovietų armijos kiekį ir, jeigu jie mus puls, pasipriešinti ginklu.

(Bus daugiau)

Juozas Audėnas "PA-SKUTINIS POSĖDIS". At-siminimai iš Nepriklausomos Lietuvos paskutiniųjų dienų. 278 puslapių, didelio formato, kaina 4 doleriai. Išleido ROMUVA, 84-20 Ja-maica Ave., Woodhaven, N. Y. 11421. Gaunama Dirvo-jė, 6907 Superior Ave., Cle-veland, Ohio 44103.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Viešėdami Chicagoje pirkite naujoj modernioj

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKĄ

ČIA GĖRIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. St. Remy Imp. 3 Str. Napoleon Brandy 5th — \$4.39
2. Sunny Brook 80 proof whiskey 5th — \$3.39
3. Imported Scotch Whiskey 5th — \$3.98
4. Imported French Cordials 5th — \$2.98
5. Ljebfraumilch German Wine 5th — \$0.98

6. Imported French Brandy 5th — \$3.35
7. Ricadona Vermouth 30 oz. Bot. — \$1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.
Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoją:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

AR REIKĖS KITO KOMITETO?

Rytų Europos valstybių išlaisvinimo ir "komunistų atstūmimo" politika, skelbta prez. Eisenhowerio ir valstybės sekretoriaus J. F. Dulles laikais buvo malonesnė mūsų širdžiai, negu dabar vedama "tiltų tiesimo" politika. Kiek anoji politika padėjo mums priartėti prie siekiamojo tikslo, kiek šioji pakens, galėtų pasakyti tik galys giliai ir tiksliai pažiūrėti į tą informaciją, kuria šiandien naudojasi žmonės, nustatę ir vairuoją Amerikos užsienio politikos reikalus. Gi iš mūsų veiksmų ir kitų norimų informacijai gauti galimų šaltinių žinome tik tiek, kad kokiomis linijomis bevingiuotų tos ar kitos vyriausybės politinės gairės, mūsų buvo ir lieka tas pats tikslas -- veikti ta linkme, kuri kuo daugiau, kuo svarnesniais argumentais galėtų įtaigoti tuos Amerikos politinius veiksmus, kurių pagalba ir kurių įtaka galėtų naudotis tuos įtaigojimus darant.

Nebuvo populiari anksčiau, lygiai nepopuliari ir dabar sakyti, kad pasitangos per Jungtinių Tautų Organizaciją iškelti Baltijos valstybių klausimą neduos šiuo metu siekiamų rezultatų. Rezoliucijos priimtos, paskelbtos -- bet nevykdomos. Ir visiems aišku, kodėl. Nereikia čia nei ką pasmerkti, nei ypatingai liaupsinti. Reikia tik atsižvelgti į tai, kad kas politikoje nepavyko vaker, gali geriau pasisekti rytoj. Bet tik su viena sąlyga -- kad ižiūrėtume kitų -- gal net pаланkesnių -- kelių savam

tiksliui pagelbėti.

Imkim, pavyzdžiui, tokį atsitikimą, dar g tikrą, o ne išsigalvotą, Kongresmanas Ed. Derwinski, iš Illinois, šiuo metu daro viską, kad Kongrese įsteigti specialų komitetą komunistų pavergtų tautų reikalui tirti ir išvadoms padaryti. Abiejų partijų atstovų sudarytas komitetas vadovautųsi principu, jog Amerikos visuomenė neprieštarauja, o kaip tik pritaria ir reikalauja komunistų pavergtų tautų išlaisvinimui. Kad tai atsiekti, reikia tinkamos informacijos ir įrodymų, kaip pavergtosios tautos išnaudojamos ir kokiais metodais komunistai čiulpia tų pavergtųjų tautų gyvybės syvus. Žodžiu, komitetas paruošų medžiagą ne tik įrodymui, kad komunistų pavergtos tautos siekia laisvės ir nepriklausomybės, bet ir atskleidimui faktų, kuriais komunistų kolonializmas pasirodė visame savo žiauriame nuogume.

Be abejonės, vienas kongresmanas to nepadarys. Rezoliucijų priėmimo patirtis parodė, kur turime draugų, kur prisitaikėlių ir "nendrininkų". Toji patirtis ir turėtų būti panaudota ta kryptim, kuria veda to ar kito kongresmano pastangos.

Lieka klausimas, kas imsis darbo, kuriuo reikia parodyti ne vien tik pritarimas. Kad Kongrese būtų keliamas pavergtųjų tautų klausimas, reikia dar didesnių pastangų. Reikia netgi -- kad kas iš viso tą klausimą keltų ir svarstytų...

KARAS IR TAIKA...

(Atkelta iš 1 psl.)

tvarka yra visai pastovi, iš pagrindų patikrinti visus gyventojus bei jų ryšius su komunistiniais

partizanis, kartu reikia rūpintis ir socialiniu gyvenimu bei ūkinės gerovės pakėlimu. Tik po to galima organizuoti vietos apsaugą -- policiją

bei miliciją -- ir galų gale praveisti valdžios rinkimus. Tik kai tas procesas pravedamas, galima kalbėti apie valdžios perdavimą į civilių rankas.

Ta proga dar žodis apie dažnai linksniuojamą žemės reformą.

Prancūzams valdant, pietinio Vietnamo 40% žemės ūkio priklausė 2.500 stambiųjų savininkų. Diemo režimas paliko savininkams tik po 100 ha, kitą žemę išdalindamas bežemiams ar mažžemiams, už kurių jieturėjo atsilyginti per 6 metus. Dabar tas terminas pratęstas iki 12 metų. Tačiau visas tas žemės reformos procesas iki šiol neturėjo didelės reikšmės dėl komunistų teroro. Be to, dideli žemės plotai priklauso kaimams kolektyviai, kurie ją išnuomoja atskiriems savininkams. Tačiau žemės reforma nėra pati skubiausia problema -- žmonių nėra labai daug ir viena vietnamiečių šeima derlingoje žemėje gali išsiiversti iš vieno hektaro, gaudama per metus tris ryžių derlius. Didelė buvusių ūkininkų dalis veržiasi į miestus, tikėdamiesi geresnio gyvenimo...

Iš viso atrodo, kad taika didėjančiais žingsniais ateina į pietinį Vietnamą, tačiau pagrindinė sąlyga ir toliau lieka amerikiečių pasilikimas. Tam žymiai daugiau padeda, negu visotkie taikos mylėtojų šūkavimai, griežti pareiškimai, kaip kad viceprezidento Humphrey Šveicarijoje, kur jis paaiškino amerikiečių diplomatomams Europoje, kad amerikiečiai neturi gėdytis savo politikos Vietname, pridėdamas dar paties prezidento Johnsono papasakotą istoriją: "Guamo Konferencijoje. Pagal Johnsoną, 1873 metais prancūzams veržiantis į Indokiniją, vietnamiečiai prašėsi prezidento gen. Grant'o pagalbos. Tačiau tas atsisakė padėti. Grįždamas tuščiomis rankomis namo vietnamiečių pasiuntinys sustojo pas savo seną draugą JAV konsulą Yokohamoje, kur pagal anų laikų ir kraštų papročius pasikeitė poemomis. Vietnamiečio eilėraščio galas taip skambėjo: "Bičiuli dvasioje, kada pagaliau mes galėtumėm atsidurti viename 'sampane' (laive)?" Prezidentas prieto istorijos pridūrė: "Šiandien mes žinome atsakymą. Mes esame kartu. Ir mes žinome savo paskirtį".

Susitarimas dėl Pabaltijo aukso įvyko prieš metus...

(Atkelta iš 1 psl.)

įtaka, be abejo, buvo didesnė nei FBHA veikėjų, ir pasitarimai su sovietais buvo laikinai nutraukti. Washingtonas tada kaip tik ir atkreipė britų dėmesį į faktą, kad finansinis sandėris su sovietais implikuotų Baltijos respublikų prie Sovietų Sąjungos prijungimo de jure pripažinimą.

Lobby veikėjai rankų nenuleido. Tradiciniai politinių kompromisų mokovai britai griebėsi ieškoti vadinamosios formulės, kad ir jautis liktų nepaskerstas, ir bifsteksas iškeptas. Politinei Vakarų strategijai besikeičiant ir Washingtono galutinai baigiant tirti paskutinėm Dulleso eros nuosėdom, tokia formulė ir buvo panaudota pastarajame susitarime su sovietais.

Toji formulė gana komplikuota, kaip ir daugumas britų teisės juridinių struktūrų. Todėl, susitarimą paskelbus, ne visai teisingas išvadas pasidarė ne tik baltiečių egzilių spauda ir politiniai veikėjai ("Wilsonas rusams atidavė mūsų auksą"), bet ir prityrę britų laikraštininkai. Tik vėliau, aiškinantis britų užsienio reikalų ministerijoje ir suėjus į sąlytį su įvairiais prieškambarininkais, tosios formulės esmė išryškėjo.

Nei britai, nei sovietai nepripažino abipusių ieškinių teisėtumo, to klausimo aplamai neliesdami. Formaliai tebuvo sutarta, kad jos tų ieškinių viena kitai nekels. Britaitokiu būdu išvengė Baltijos valstybių prie Sovietų Sąjungos prijungimo klausimo, bet ir sovietams atrodo, tokia formulė buvo paranki. Mat, pripažindami D. Britanijos ieškinius dėl jospiliečių nusavinto turto Baltijoje sovietai sudarytų tam tikrą teisinį precedentą, kuriuo remiantis Londonas (be abejo, FBHA skatina) galėtų reikšti pagrįstus ieškinius dėl anų 200 milijonų svarų vertės turtų dar carinėje Rusijoje.

Tuo, žinoma, dar neįsisprendžia FBHA prieškambarininkų lūkesčiai, nes britai nuo savo ieškinių kėlimo atsisakė, bet... Londone vis dar yra užšaldyti Baltijos respublikų turtai, siekį 7.5 milijonus

svarų. Sias eilutes rašant tie milijonai vis dar yra užšaldyti, bet, atrod, nebeilgam.

Britai dabar turi dvi galimybes. Viena būtų, Valstybės tarybai (Privy Council) tuos indėlius atšaldyti, juos panaudojant britų ieškovo reikalavimų patenkinimui; arba parlamente ta prasme praveisti atitinkamą įstatymą. Manoma, kad greičiausiai bus panaudotas pirmasis būdas.

Toks veiksmas teisinės Baltijos respublikų padėties taip pat nepaliesių, nes tai būtų jau grynai Britanijos vidaus politikos dalykas. Kada nors, atsiradus teisėtiems tų turtų savininkams, t.y. savarankiškomis Baltijos valstybėms, D. Britanija kaip valstybė, joms, aišku, būtų teisiškai už tuos nusavintus turtus skolinaga.

Baltiečių egzilių veikėjai svarstė galimybes Tarptautiniame tribunole Haagoje kelti bylą ir iš D. Britanijos išgauti tuos turtus. Teisiškai tai neįmanoma, nes šiuometu nėra teisėtų tų turtų savininkų arba jų įpėdinių. Lietuvos Bankas arba Maisto akc. b-vė faktiškai neegzistuoja, nes abi įmonės buvo komunistinės valdžios nacionalizuotos.

Vadinasi D. Britanijos vyriausybė Lietuvos Latvijos ir Estijos prie Sovietų Sąjungos prijungimo pripažinimo klausimą lanksčiai apėjo ir to prijungimo, kaip iki šiol, vis dar nepripažįsta. Britų Užsienio reikalų ministerija tai raštu ir įsakmiai yra pakartotinai užtikrinusi (be kitų, Lietuvos ministrui B.K. Balučiui, Britanijos Lietuvių Tarybai ir kt.).

Ar tokia padėtis dar ilgai galės tęstis -- kitas klausimas. Yra žinoma, kad Kosyginas savo lankymosi Londone metu kėlė klausimą apie Baltijos respublikų atstovų Londone diplomatinį statusą. Girdi, esą užgauli prieš sovietinius diplomatus, kai jie turį dalyvauti tuose pačiuose renginiuose su baltiečių diplomatais. Iš tiesų, buvo atsitikimų, kada baltiečių diplomatai buvo priėmimuose pristatyti sovietų pasiuntinybės pareigūnams (tokiais atvejais greitomis nusišypsoma ir atsiskiriama).

riama). Tai žinoma, dar vienos užpakalinės durėlės, dėl kurių britai -- taip spėjama -- vėl ieško formulės.

HELP WANTED MALE

STRUCTURAL ENGINEER

Highly regarded AAA-1 General Contractor has opening for well-qualified structural engineer with minimum of 5 years' experience and some background in architectural engineering desired. College degree not essential. Young and progressive management. Profit sharing and pension plan plus usual benefits. Salary open. You will work on the design and drafting of substantial industrial and commercial assignments. You and your family will live in a revitalized community with just 2.5% unemployment... two universities, three colleges, two prep schools and top-flight public schools... attractive neighborhoods and exceptional recreational facilities. Send resume to: Val Olschewsky, Vice-President, Sollitt Construction Co., Box 87, South Bend, Indiana 46624. (37-40)

WAREHOUSEMEN

Immediate full-time openings available for men who:
1-Are willing to work nights (9:30 p.m. to 6 a.m.)
2-Have had 3 years' work experience
3-Are H.S. Grads or equivalent preferred
Excellent working conditions and liberal employee benefits. Apply in person (9 a.m. to 4 p.m., Monday thru Friday)
PERSONNEL DEPARTMENT
ROYAL DAIRY PRODUCTS, Inc.
631 Division St., Elizabeth, N.J. (36-38)

INDIANA OPPORTUNITY!

O. J. SHOEMAKER CO., INC.
SOUTH BEND, INDIANA
CHIEF ENGINEER
(MECHANICAL)

Exper. in design of commercial heating and air conditioning systems, build, develop and direct engineering dept.

Generous salary commensurate with individual qualifications--

SEND RESUMES TO:

O. J. SHOEMAKER CO., INC.
BOX 418
SOUTH BEND, INDIANA (32-38)

Wanted at once 1st Class Skilled or Semi Skilled MECHANICS. Afternoon shift. Ambitious, sincere men, with some experience. Operating 1 or more of the following: RADIAL DRILLS, ROTARY GRINDERS, & HORIZONTAL MILLS. Good starting pay with exc. fringe benefits. Only conscientious men who prefer steady employment need apply in person. ALMO MANIFOLD & TOOL CO., 11444 Kaltz, Warren, Mich. (37-43)

WANTED EXPERIENCED CONTINUOUS Form Collator Operator. Experienced, to head department and train tab form operators. Good take charge man needed. MIDWEST ROTARY MANIFORMS COMPANY
Caro, Michigan 48723 (37-46)

WANTED EXPERIENCED MACHINE REPAIRMEN Steady work for qualified men. Days only, 53 hrs. week. Apply in Person CORBAN SCRAPING & MACHINERY 8905 Dickens Cleveland, Ohio 216 -- 721-3737 (32-39)

MILLING MACHINE OPERATOR Day shift. Must have Milling Machine Shop experience. Liberal company benefits. High hourly pay. Apply in person NEW ERA MFG. CO. 33 Central Ave., Hawthorne, N. J. 201 -- 427-7000 An Equal Opportunity Employer (37-43)

METAL FABRICATION FOREMAN

SOUTHERN OPENING for experienced Metal Fabrication Foreman with 75-year-old Atlanta Company. Must be experienced in supervising operation of Press Brakes, Shears, Spot Welders and Seam Welders. Excellent opportunity for right man in an area where climate is ideal. Age to 45. Call Mr. Wynn, collect, for interview appointment, 404 -- 524-0881, Atlanta, Ga.

ATLANTA STOVE WORKS

P. O. Box 5254 Station E. Atlanta, Georgia 30307 (38-42)

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visus taupymo sąskaitas.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PASKOLOS

perkant namus daromos ilgiems terminams ir prieinamais nuosimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

SENELIAI IR VAIKELIAI 'SUŠUKUOTOJE KOMPANIJOJE'

Kai jau daugiau nei dešimtmetis pas mus užėjo mada lietuvių kultūros, visuomenės, o dabar ir politikos konfliktus bei vargus aiškinti skirtingų, - senų ir jaunų - generacijų plotmėje, su apgailėstumu tenka pasakyti mūsų naujoms filosofams ir sociologams, kad Nepriklausomybės pradžioje kilęs anas aštrusis romantikų - estų ir keturvėjininkų - "futūristų" susikirtimas ir išsiskyrimas nebuvo maždaug joks generacijų konfliktas. Nebuvo jis net ir labai skirtingų kultūrinių tipų konfliktas, kadangi išskyrus tik vieną kitą patį jauniausią, jie visi buvo tos pačios "rusiškai - lenkiškai lietuviškos" kultūros augintiniai dar tik su nežymiomis vokiškom ir prancūziškom užlašom.

Sugašdamas valandėlę, patikrinau kariauninkų amžių 1927 metais, kada įvyko keturvėjininkų nuteisimas "ligi gyvos galvos", ir sudariau datų lentelę, iš kurios puikiai matyti, kokie žilabarzdžiai seneliai ir bešiai vaikeliai sudarė grupes ir kokiai generacijai jie priklausė. Tas vaizdas šiandien atrodo įdomus, beveik juokingas, ir jis dar nepatvirtina generacijų teorijos mūsų literatūroje.

Kova prieš "senelius" romantikus ir estetus, rimtai kalbant, iš tikrųjų tegalėjo būti paskelbta tik prieš "vieną senelį iš senovės laikų" -- Maironį, kuris tada ką tik buvo pasiekęs pensijos amžiaus, 65 metų. Gi prie "senelių" artėjo, bet fiziškai dar buvo judrus ir dvasiškai jauni tik du ryškesnieji rašytojai: J. Tumas-Vaižgantas 58 metų ir Jurgis Baltrušaitis 54 metų (be to, šisai tuo laiku buvo garsus, kaip Rusijos simbolistų poetas, lietuviškai nors rašęs, bet dar nieko nespausdinęs). Toliau seka "senųjų rašytojų" ir istorikų grupė, - roman tikų, realistų ar impresionistų, kuriuos vis dėlto būtų dar sunkoka vadinti anot Binkio, "už rašomo stalo išsiriklavusia senatve".

Impresionistas, tuomet ne per maž, bet greičiau perdaug "moderniškas" apysakų ir romanų rašytojas Ignas Šeinius buvo pasiekęs 48 metų (kaip ir Baltrušaitis, gaisęs laiką diplomatinėje tarnyboje). O skaitančioje publikoje populiariai autoriai, Vincas Krėvė ir A. Venuolis,

abu 45 metų, Liudas Gira 43. Na, ir lietuvių literatūros istorikas, pats keturvėjininkų teismo pirmininkas prof. Mykolas Biržiška irgi pasiekęs dar tik 45-jo kryželio. Kiti du teisėjai profesoriai: Pr. Augustaitis 44, Vladas Dubas 40 metų.

Sutikim, kad tai buvo nebe jaunuolių generacija. Bet ima liūdesys pagalvojus, kad tie veteranai vis dėlto per anksti gyveno. Jei būtų užgaisę gimti, vienas kitas iš jų pernai Amerikoje dar būtų galėjęs dalyvauti Jaunimo Kongrese ir paskaitą paskaityti. Juk Kongresą ruošė, pirmyn stūmė ir paskaitų skaitė ten vienas kitas už šiuos dar vyresnis "jaunuolis".

Generacijų dalykai dar labiau susijaukia, kai pereinama į antrąją grupę.

Tai "seneliai" ar bent pasejusiai, nudėvėję ir nudainuoti literatūriniai krypčių atstovai - daugiausia estetai, simbolistai, "pseudopatriotai", klerikalai "šventabezdžiai", - į kuriuos labiausiai buvo nukreiptos Keturių Vėjų pašaipų, ironijos ir satyros vilyčios. Jų skaičius būtų gan didelis, bet sustokime tik ties keliais anuo metu populiariais.

Vienišas vilkas, jokiai grupei nepriklausęs ir iš visų vyriausias buvo Jurgis Savickis -- 37 metų... Ir, tarsi ironija, kaip prozininkas tada ir vėliau -- pats moderniškiausias ekspresionistas, žymiai moderniškesnis net už vėlesnį Tarulį ir kitus su keturvėjininkais saity turėjusius prozininkus.

Beje, tiek pat metų sukakojęs buvo ir tada dar mistikas estetas bei "pseudopatriotas" dramaturgas Petras Vaištinas. O kiti? Mažas skirtumas, Faustas Kirša 36, Putinas 34, Balys Sruoga jau... 31, o toks "senelis" Stasys Santvaras jau net 25 metų!

Visi ligi vieno būtų buvę puikiais kandidatai Jaunimo Kongresui Chicagoje. Visi šiandien juos čia maldaute maldautuomėm: - Na, tik atelkit, jaunieji, į mūsų tarpą, nesišalinkit, įsijunkit, mes jums atiduosim viską, net politinę tautos vadovybę. Tik imkit!

Bet seniau buvo ne taip. Tie jaunieji bent kultūrinę tautos vadovybę, o kai kurie ir akademišką kėdę jau buvo patys pasi-

grobę. Gi kiti, porą trejetą metų jaunesni ir alkanesni, griežtai spyrėsi juos nuversti ir, reikalavo, kaip jų žurnalas kartą rašė, "visą literatūros valdžią atiduoti Keturių Vėjų Taryboms"...

Pagaliau, žvilgtelėkim į maištininkų amžių, į jaunųjų keturvėjininkų generaciją, kaip ji atrodo 1927 metais.

I generaciją tų, kurie buvo pasiryžę nustumti nuo scenos senelius ir aukštastiebius estetus ir kurie su Kaziu Binkiu pareiškė, kad "...čiaušketi putpelę, ir gulbes ir meilę seilinti rašalu" -- "tai ne menas"! Mes, toliau sakė jis, "imame žodį - ir koja, kaip futbolą, sviedžiame kurį dangaus pašalę". Tai generacija, kuriai "pasaulis daiktais pražydes širdyse mirgėjo", ir ji su savo uždegančiu vadu Binkiu buvo pasiryžusi nutraukti visus santykius su "seneliais", kuriuos beje, laikė jau mirusiais: - "Ne mums pataikauti nabašinkų minijai ir svarstyt poezijos mirusius atomus. Metam "sudiev" sušukuotai kompanijai ir žengiam jauni į gyvenimo platumas"...

O amžiaus jie tada buvo: Binkis ir Butkų Juzė, abu 34 metų, - taigi lygiai tiek pat, kiek Putinas, ir trim metais vyresni, negu tada ryškiausias simbolistų estetų "nabašinkas" Balys Sruoga... O J. Švaistas, 36 metų, - "sušukuoto esteto nabašinko" Fausto Kiršos bendraamžis.

Vos truputį jaunesni buvo kiti "futbolistai": Salys Šemerys 29, J. Žengė, A. Gričius-Pivonas ir J. Petrėnas-Tarulis visi trys 28 (o gal Tarulis ir daugiau, nes mano turimų šaltinių daviniai nesutampa: mūsų Liet. Enciklopedijos duomenimis jis tada buvo 28 metų, bet sovietinės Liet. Literatūros Istorijos teigimu -- 31).

Ir tik keli likusieji atrodė panašiau į jaunimą: A. Šimėnas 26, Tyslavas 25, Teofilis Tilvytis 23, Antanas Rimydis 22 (pagaliau, aš, paskutinis priimtas į broliją ir dar nieku nespėjęs pasižymėti, 18 metų).

Taigi specialios generacijų kovos ir amžiaus konfliktų čia negalėjo būti. Keturvėjininkų vadai buvo tokio pat amžiaus ir panašiose sąlygose brendę, kaip simbolistų ir estetų "generacija", ir vos dešimtmėčius jaunesni už daugumą romantikų ir

realistų "generacijos".

Čia buvo ne amžiaus kova ir konfliktas, bet svarbesnį ir tikrąjį išsiskyrimą nulemiančių dalykų: skonių, nuotaikų, temperamentų, įsitikinimų, pasaulėžiūrų, gal bendru iškilmingesniu žodžiu sakant, - skirtingų idėjų susidūrimas ir kova.

Jaunimo traukti "į darbą" tada nereikėjo, kaip lygiai kiek anksčiau nereikėjo smurtu varyti į kariuomenę savanorių. Jie patys atėjo, patys čia buvo, tą darbą ir kovą provokavo, ir ne vienu atveju atkakliai mušėsi. Visa Lietuvos gyvenimo atmosfera tam buvo labai palanki. Nepriklausomybės pirmasis dešimtmetis (šiandien iš tolimos perspektyvos žiūrint labai aišku) buvo ne žymenų slinkimo dusimo ir degeneracijos, ne nuosmūgio ir stenėjimo, bet pirmyn žengimo, aukštyn kilimo, karštų tikėjimų ir atkaklių, teigu protarpiais ir naivių pasitikėjimų laikotarpis.

Be abejo, daug padėjo ta bendroji nuotaika -- tautos kilimas į laisvę ir akivaizdus matymas, kaip atsieikiama laimėjimai. Tačiau aš ir šiandien tebegalvoju, kad žmogų veikia ne tik aplinka, gamta, ūkis, mokyklos, sąlygos ir "gyvenamasis laikotarpis". Pats žmogus, kai jis nestokoja didesnių norų ir ryžtingumo, lygiai taip pat fasonuoja savo gyvenamąjį laikotarpį.

LAIMEJO SUNKIĄ KOVĄ

Trečiojo Vilniaus ligoninė dirbanti gydytoja kardiologė, medicinos mokslų kandidatė Aldona Lukoševičiūtė prieš kelias dienas laimėjo sunkią kovą, gelbėdama širdies smūgio ištikto ligonio gyvybę. Jonas Ozolas, 65 amžiaus, darbininkas, buvo atvežtas į ligoninę ištiktas miokardo infarkto. Širdies veikimas buvo atgaivintas trisdešimt trimis gydymaisiais (4-6 tūkstančių voltų įtampos) smūgiais. Tai truko beveik 10 valandų. Retenybė, kad tiek smūgių tektų pavartoti ir sutrikimą nugalėti.

Tas atvejis buvo aprašytas Maskvos laikraštyje TRUD ir žinia apie tai buvo perduota net NEW YORK TIMES. Lietuvoj TIESA (kovo 17) tą atvejį papasakojo remdamasi tik Maskvos laikraščio informacija. (E)

"Visų respublikų" leidinius pardavinėjęs Maskvos knygynas, kaip

Balandžio 29 d. New Yorke bus vaidinama A. Landsbergio "Barzda" ir K. Ostrausko "Pypkė". Nuotraukoj aktoriai (iš apačios): D. Juknevičiūtė, P. Sandavičius, A. Ukevičiūtė, K. Vasiliauskas, E. Vaičiulis ir režisierius V. Valiukas, repetuojant "Barzdą". G. Naujokaičio nuotrauka

LŪŽTA ŽALIOS LIEPELĖS...

"Viena po kitos lūžta žalios liepelės", -- rašo vienas jurbarkietis į Vilnių, į Tiesos (kovo 1) redakciją, pranešdamas, kad kažkokia "požeminių darbų statybos valdyba" atsuntė iš Kauno Jurbarkan darbininkus ir mašinas "iškast mūsų Liepų alėją".

Nuo to meto, kai centrinė Jurbarko gatvė tapo oficialiai pavadinta Kapsuko - Mickevičiaus gatve, jurbarkiečiai ją vadina Liepų alėja. Ji gražiausia gatvė Jurbarko. Esą, "Nuo seno

rašo Tiesa (kovo 5), daugiausiai parduodas Baltijos kraštų leidinių. Čiurlionio ir S. Krassausko kūrybos albumų tas knygynas pardavęs po 7 -- 8 tūkstančius egzempliorių ir dar užsisakęs 10 tūkstančių. (E)

jurbarkiečiai mėgo, šią centrinę gatvę ir kiek galėdami ją puošė. Rūpestingai darbščiai rankų prižiūrimos liepaitės išaugo į puikius medžius", -- rašo, matyt, senai Jurbarko begyvenąs žmogus savo skunde. Prieš keletą metų toj gatvėj pastatyta eilė naujų pastatų, jų tarpe net ir kino teatras, o vis dėlto, esą, "Niekas iš statybininkų nepalietė žaliojo šios gatvės rūbo". Tik dabar, kai atvyko tie "požeminkai" -- "viena po kitos lūžta žalios liepelės. Kurių nenulaužia ekskavatoriaus strėlė, tas kirviu nukerta. Iš mūsų Liepų alėjos lieka tik kelmai ir žabų krūvos. Jurbarkiečiai laukia, kad jų Liepų alėjos naikinimas bus sustabdytas"... Tik klausimas, kas bus greitesni: kirtėjai, ar stabdytojai, jei tokių iš viso atsiras ... (ELTA)

JOHANNES M. SIMMEL

Nuostabus šnipas nuotykių, kuriuos J.M. Simmel pasakoja šiame romane, nėra išgalvoti. Tai patvirtina prancūzų žvalgybos 2-jo biuro karininkas Jacques Abtey, herojuas meniškaip pažinojęs ir jam padėjęs išsivaduoti iš Gestapo rankų. Aišku, Tomo Lieveno pavardė nėra tikra, kaip ir jo adresas, bet jis egzistuoja. Tai jaunas aristokratų kilmės vokiečių bankininkas II Pas, karę prieš savo norą įtrauktas į špionažą ir turėjęs dirbti įvairių kraštų žvalgyboms, pergryvendamas tokstančius nuotykių su didžiausiais pavojais.

-- Mes vokiečiai, mie-la Kitty, sugebame sukurti ekonominius stebuklus, bet nemokame pagaminti salotų, -- pasakė Tomas Lievenas triūsdamasis virtuvėje savo tarnaitę, gražiai brunetę.

Apsivilkęs smokingu ir pasijuosęs priejuostę jis nurodinėjo jai, kaip

padaryti salotas, nes jis pats buvo didžiausias kulinarijos meno žinovas.

Tai įvyko 1957 metais balandžio 11 dieną, panašią į visas kitas dienas, tik ne Tomui Lievenui, kuris tą dieną nupsrendė baigti su audringa praeitimi. Tą dieną jam sukako 49 metai amžiaus.

Jis galėjo būti patenkintas: turėjo didelę sąskaitą Reino banke, gyveno liuksusinėje viloje Cecilės alėjoje Duesseldorfe ir buvo savininku sportinio automobilio, kainavusio jam 32000 DM.

Nežiūrint tokio amžiaus, jis buvo gerai išsilaukęs, laibas, aukštas, inteligentiškas ir truputį melancholiškas žvilgsnio. Juodi plaukai pausiuose buvo ką tik pradėję žilti. Jis buvo viengungis ir kaimynai laikė ramiau ir gerai išauklėtu žmogumi. Daugkas manė jį esant svarbiu Federalinės Vokietijos pramonininku, bet nieko daugiau apie jį negalėjo žinoti.

Tomas Lievenas mėgo gražias moteris, nešiojo elegantiškus rūbus, savo vilą buvo apsisąstęs senoviskais baldais, skaitė geras knygas ir didžiausias jo pomėgis buvo kulinarija. Jis nemėgo uniformos, politikierių, karo, ligų, melo, blogų manierų ir storžieviškumo. Savo laikui Tomas Lievenas buvo šimtaprocentiniu ideališ-

ku piliečiu, kuris vengė intrigų ir norėjo prabangiai gyventi. Tačiau likimui susiklosčius, jisturėjo nutraukti ramų gyvenimą ir prieš savo norą dirbti vokiečių Abwehrui ir Gestapui, anglų slaptajai tarnybai, prancūzų antrajam biurui, amerikiečių FBI ir sovietų žvalgybai.

Karo metu ir net 12 pokario metų jis naudojo šešiolika netikrų pasidėvinių skirtingų kraštų. Jis nemažai pridarė rūpesčių vokiečių ir sąjungininkų generaliniams štabams, bet po karo manė, kad su viskuo bus baigta. Deja, apsiriko. Įvairių kraštų žvalgybos nenorėjo taip lengvai jo paleisti.

Baigiant ruošti salotus, virtuvės durys atsidarė ir pasirodė augalotas tarnas.

-- Kas yra, Bastien? -- Herr Schallenberg atvyko.

-- Labai punktualiai. Man patinka su tokiais žmonėmis dirbti, -- pasakė Tomas Lievenas nušiimdamas priejuostę. -- Už dešimt minučių,

Bastien, paduosi valgį į stalą, o jūs Kitty ši vakarą galite būti laisva. Tiesa, Bastien, ar atsimeni sutartus skambučius?

-- Taip. Vienas skambutis -- aš nešu sekantį patiekalą į stalą. Du skambučiai -- aš atnešu fotokopijas, o trys skambučiai -- aš atskubu su kuoka...

-- Labai gerai, -- pagyrė Tomas Lievenas.

-- Nuostabiai gaudi sriubą, -- pasakė Schallenberg, šluostydamas su servetėle lūpų kampus.

-- Tai Lady Curzon, -- pasakė Tomas Lievenas, po stalų paspausdamas skambutį.

-- Lady kaip?

-- Curzon... tai sriubos vardas. Ji pagamin-ta iš vėžio mėsos ir grietinės.

-- O taip, aišku!

Stovinčių ant stalo žvakių liepsna suvirpėjo. Bastien ėmė sekantį patiekalą -- viščiuką su paprika.

Žvakių liepsna vėl nurimo ir šilta šviesa kri-

to ant tamsiai mėlyno kilimo aplink flamadišką stalą ir patogius fotelius.

Schallenberg paragavęs viščiuką vėl išreiškė didžiausį pasitenkinimą gardumu.

-- Tai puiku iš jūsų pusės pakviesti tokiems pietums, kai aš laukiau tik bizniško pasikalbėjimo.

-- Geripietūs visad padeda pasikalbėjimui, po-ne direktoriaus. Paimkite dar truputį ryžių.

-- Ačiū. Pasakykit apie kokią biznį norėjote kalbėti.

-- Dar truputį salotų? -- Ne, ačiū. Kas tai per biznis?

-- Gerai. Jūs esate didelio popieriaus fabriko savininkas?

-- Visai teisingai, -- atsakė Schallenberg. -- Du šimtai tarnautojų. Kai pradėjau buvo tik griuvėsiai. Viską pats atstaciau.

-- Puikus darbas. Į jūsų sveikatą, -- pasakė Tomas Lievenas, pakeldamas stiklą.

-- Į jūsų.

-- Aš žinau, kad jūsų fabrikas gamina labai

JAUNOJI KARTA

Jubiliejinę sueigoje Chicagoje, minint jūrų skautų Lietuvoje įsisteigimo sukaktį, kalbą LSB jūrų skautų skyriaus vedėjas Br. Juodelis. Tunto vėliavą laiko A. Regis, o trispalvę A. Siliūnas, M. Jakaičio nuotrauka

Minėjo jūrų skautų įsikūrimo sukaktį

1922 m. kovo mėn. 12 d. jaunas skiltininkas Julius Jurgelevičius Kaune sušaukė steigiamąją Brolijos vandens skautų sueigą ir tuo buvo įkurta pirmoji vandens skautų draugovė, vėliau jau pavadinta Kng. Algimanto vardu.

Metams praėjus nuo Klaipėdos krašto prisijungimo prie Lietuvos, Velykų atostogų proga iš Kauno Nemunu išplaukė dvi valtytės į Klaipėdą su jaunais jūrų skautais, vadovaujant Povilui Labanauskui ir Kostui Jurgelevičiui. Šios kelionės metu tapo įkurtas Klaipėdoje pirmasis Broli-

jos jūrų skautų vienetas, vadovaujant Martynui Braukui.

Augant jaunai Lietuvos valstybei, greitai augo ir Lietuvių Skautų Brolija su patrauklia ir veržlia jūrų skautų šaka. Pirmuosius jūrų skautų vienetus globojo Jachtklubas, Lietuvos Jūrininkų Sąjunga, Moterų Sąjunga Tautos Laivynui Remti ir ypač Klaipėdos Uosto Valdyba.

Brolijos jūrų skautų veikla labai sustiprėjo 1933-34 m. laikotarpyje įsigijus daugiau valčių, būrlaivius, daugelyje vietovių įsistei-

gus naujiems jūrų skautų vienetais. Sukūrus Lietuvos Prekybos bei Karo laivyną, Brolijos jūrų skautų eilės dar labiau išaugo ir jos davė kandidatus jūrų mokykloms.

Sovietų okupacijos nutraukta veikla buvo atgaivinta Vokietijoje ir po to Brolijos jūrų skautų veikla buvo be pertraukos tęsiama iki šių dienų.

Sulaukus Brolijos jūrų skautų 45-jį gimtadienį š. m. kovo mėn. 12 d. šis jubiliejus buvo iškilmingai paminėtas visuose Brolijos jūrų skautų vienetuose.

Chicagoje "Lituanicos" tunto Kng. Algimanto laivo jūrų skautai, "Prezidento Smetonos" igulos jūrų budžiai, dalyvaujant Sėsėrijos jūrų skautų "Juodkrantės" tunto reprezentaciniam vienetai, dalyvaujant vyriausiems Brolijos ir Sėsėrijos vadams ir svečiams šią 45 m. sukaktį paminėjo nuotaikingai ir gausia sueiga Jaunimo Centre.

Įnešus Lietuvos ir "Lituanicos" tunto vėliavas, sugiedojus Lietuvos himną ir pagerbus žuvusius, platesnę 45 m. veiklos apžvalgą patiekė Brolijos Jūrų Skautų Skyriaus vedėjas j. s. Br. Juodelis. Nauji jūrų jaunieji Algis Mačiulis, Artūras Mačiulis ir Mindaugas Siliūnas davė įžodį, kuriems kaklaraiščius užrišo Brolijos VS s. VI. Vijeikis.

Brolijos jūrų skautus jubiliejaus proga sveikino Sėsėrijos ir Brolijos vyriausieji skautininkai, pirmosios vandens skautų skilties skiltininkas s. J. Dainauskas, Sėsėrijos Jūrų Skautų Skyriaus vedėjas s. Z. Dūdėnienė, tuntininkas ps. M. Jakaitis ir tėvų atstovas p. A. Regis. Raštu sveikinimai buvo gauti iš Lietuvoje ilgamečio Brolijos Jūrų Skautų Skyriaus vado, paskutinio karo laivo "Prezidentas Smetona" kapitono j. s. Povilo Labanausko, buv. LSS Tarybos Pirmininko ir Lietuvoje buvusio Jūrų Skautų Skyriaus vedėjo v. s. E. Korzono, didelio Brolijos jūrų skautų veikėjo j. v. s. I. Petniūno, ilgamečio LSB Jūrų Skautų Skyriaus vedėjo j. v. s. L. Knopfmillerio ir Vidurio Rajono vado v. s. V. Tallat-Kelpšos.

Iškilminga 45 m. Brolijos jūrų skautų veiklos jubiliejinę sueigą buvo užbaigta smagiomis dainomis.

B.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

aukštos rūšies popierių su vandeniniais ženklais.

Teisingai.

-- Jūs gaminote specialų popierių Deutsche Stahlunion arba DESU akcijoms.

-- Taip.

-- Norėčiau pas jus užsakyti penkiasdešimt didelių lapų to popieriaus.

-- Jūs norite ... ką?

-- Užsakyti penkiasdešimt lapų didelio formato Desu akcijų popieriaus.

-- Ką gi jūs galvojate daryti su tuo popieriu? -- Aišku, aš atsispausdinsiu DESU akcijas. O ką jūs galvojote?

Schallenberg padėjo servetėlę ant stalo.

-- Aš manau, kad turėsiu išeiti.

-- Jokių būdų. Dar bus desertas.

Schallenberg pasikėlė nuo stalo.

-- Aš bandysiu užmiršti, kad kada nors į šiuos namus buvau įkėlęs koją...

-- Tuo labai abejoju, pasakė Tomas Lievenas išsidėdamas sau ryžį. -- Kodėl jūs pasiliekate stovėti, Herr Wehrwirt-

schafsuehrer? Atsisėskite.

-- Ką jūs pasakėte? -- paklausė pusbalsiai Schallenberg.

-- Aš pasakiau, kad jūs viščiukas baigia atšalti.

-- Ne, jūs pasakėte Wehrwirtschaftsfuehrer.

Visai teisingai. Tuo, kuo jūs buvote. Net jei šis laipsnis jums dinga iš atminties 1945 metais pildant anketą. Kodėl reiktų jį prisiminti. Jūs pasirūpinote gauti naujus dokumentus ir naują pavardę. Kaip Wehrwirtschaftsfuehrer jūs vadinotės Mack.

-- Jūs esate beprotis!

-- Visai ne. Jūs buvote Wehrwirtschaftsfuehreriu Wartha apskrity. Jūsų pavardė buvo karo nusikaltėlių sąraše, kuriuos lenkai reikalavo išduoti. Aišku, jie reikalavo išduoti Mack, o ne Schallenbergą.

Schallenberg susmuko į fotelį nuo kaktos šluos tydamas prakaitą.

-- Aš nesuprantu, kodėl turiu klausyti tokias nesąmones.

(Bus daugiau)

Detroito lietuviai klausosi inž. A. Zaporacko išpodžius patirtus Argentinoje. Pirmoj eilėj sėdi: V. Alantas, P. Dalinis, A. Grinius, A. Reklis ir kt. J. Gaižučio nuotrauka

Pietų Amerikos lietuvių jaunimas vengia politinių diskusijų

ALTS-gos Detroito skyrius kovo mėn 19 d. pasikvietė į Lietuvos Namus PLJ Kongreso Pirmininką Algį Zaporacką, kad jis papasakotų savo kelionės ir viešnagės Pietų Amerikoje išpodžius.

Pranešimo pasiklausyti ir jo rodomų paveikslų pasižiūrėti atvyko gražus detroitiečių skaičius. Atsilankiusių tarpe buvo pusė jaunimo.

Pirmininkas A. Musteikis tarė žodį ir pristatė Algį Zaporacką.

Prieš pradėdamas kalbėti apie Pietų Ameriką, prelegentas trumpai atpasakojo, kaip prieš keletą metų Detroito studentams kilo mintis bandyti atkelti Studentų S-gos CV į Detroitą. Ir tas jiems pavyko. Bet šis detroitiečių laimėjimas atnešė jiems daug darbo ir atsakomybės. Čia jis išvardino, kas buvo padaryta: įkurta Lituanus fondacija, gimė jaunimo metai, Pasaulio jaunimo kongresas, Pasaulio jaunimo studijų savaitė ir stovykla, žygis į Jungtines Tautas, peticija adresuota Jungtinėms Tautoms, Pasaulio Lietuvių jaunimo demonstracija prie Jungtinių Tautų ir 17 kraštų lietuvių jaunimo viešnagė Amerikoje. Tai buvo įvykiai, kurie sujungė laisvojo pasaulio lietuvių visuomenę ir tuo pačiu mūsų energiją ir gausią koloniją. A. Zaporackas papasakojo, iš kur ta mintis atėjo, kad jaunimo metai būtų užbaigti Pietų Amerikoje -- Argentinoje.

-- Pasaulio lietuvių jaunimo manifestacijai pasibaigus Chicagoje, gavom prašymą iš kun. Juozo Margio, kad šiuo jaunimo metus užbaigtume Argentinoje. Kai iš pradžių daug kas galvojo ten vykti ir buvo daug entuziastų, atėjus laikui eilės sumažėjo ir likome vos tik keletas.

Pasiėmęs iš darbovietės nemokamų atostogų, sausio mėn.

23 d., sėdau į lėktuvą ir po trumpo laiko pasiekiau Miami aerodromą. Ten sutikau kun. Martinkų ir kitus lietuvių: Dalią Tallat-Kelpšaitę, Algį Marchartą, Rimą Slenį, Vaicekaus-

tano Saulaičio S.J. užrašus ir buvusių argentiniečių Dainavoje patyrimus. Stovyklavo 60 asmenų, o jaunimo metų užbaigime dalyvavo virš 100 dalyvių. Stovyklos šūkis: "Pažinkime Tėvų Žemę".

Diskusijas ir paskaitas skaitė vietiniai ir svečiai: inž. Algis Rastauskas, Ona Kairėlienė, prof. Ernestas Paršelis, St. Barzdukas, D. Tallat-Kelpšaitė, Ingrida Suokaitė ir Algis Zaporackas.

Daugiausia jaunimas diskutavo lietuvių išlaikymo klausimais. Virš 90% dalyvių buvo jau ten gimę ir augę lietuviai, bet dėka pasiaukojusių tėvelių, lietuviškos dvasios. Tai pavyzdys mūsų išeivijai.

Nors Pietų Amerikos jaunimas ir neturi visų tų patogumų, kuriuos mes čia Amerikoje turime, bet jie moka ir sugeba vietines sąlygas išnaudoti. Jie buvo išrūpinę iš valdžios autobusą ir atitinkamą kiekį benzino, kad svečius kasdien pavažinėjus po Buenos Aires apylinkes.

Niekas čia nesiskundė, kad reikėjo palapinėje ant žemės miegoti ir 10 pėdų diametro baseine maudytis. Nebuvo mums baisūs nei uodai ir didelės Argentinijos skruzdės.

Stovyklai vadovavo ir programą vykdė vietinis jaunimas. O mes tik turėjome progos aktyviai reikštis jų programoje.

(Nukelta į 6 psl.)

JAUNA IŠRADĖJA...

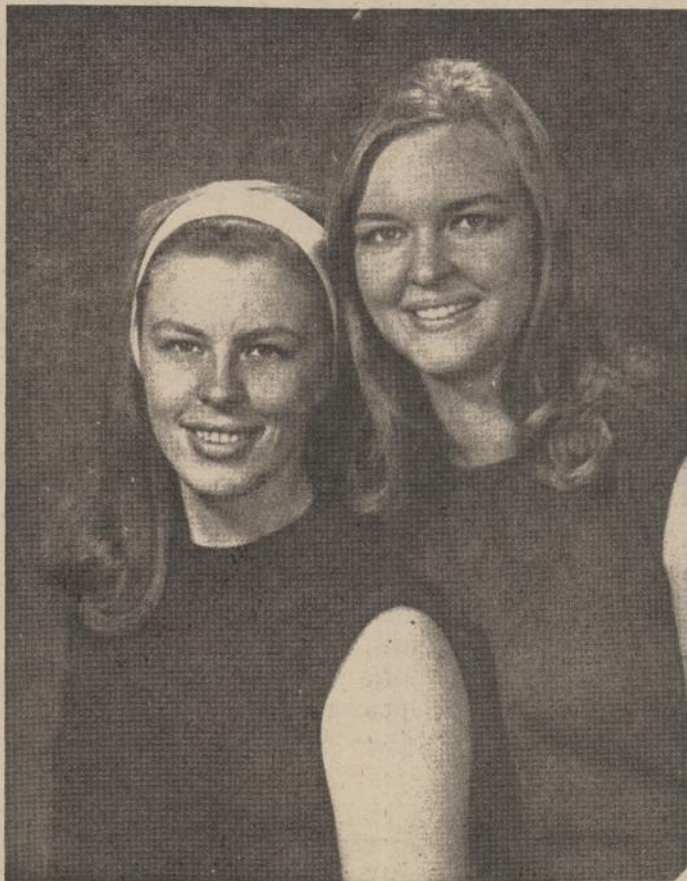
Vita Šimonytė duoda "colchicine" injekciją būsimam viščiukui.

Kovo mėn. 1-5 d. Santa Barbara, Calif., miestaleje įvyko vietos ir apylinkių aukštesniųjų mokyklų mokslinių darbų paroda. Dalyvavo 155 mokiniai su savais projektais.

Šioje parodoje pirmąją vietą laimėjo Vita Šimonytė embiologijos srityje, su projektu "viščiuko vystymasis kiaušinyje 'colchicine' įtakoj".

Šis jos mokslinis darbas komisijos buvo pripažintas vienas geriausių. Paskirta 100 dolerių premija, be to buvo pakviesta vietos televizijon ir inžinierių - mokslininkų bendriems pietums.

Konkurso laimėtoja yra Jono ir Marijos Šimonytė jaunesnioji dukra, viena iš pirmaujančių mokinių gimnazijoje, be to lavinasi muzikoj ir balete. (kg)

Studentės Živilė Numgaudaitė ir Liucija Buivydytė, sėkmingai atlikusios dainų programą K. Donelaičio mokyklai remti baliuje, Chicagoje. L. Buivydytė ir mokytojaūja šioje mokykloje. Arcour Studio nuotrauka

P. AMERIKOS LIETUVIŲ JAUNIMAS...

(Atkelta iš 5 psl.)

Tenka pastebėti, kad Pietų Amerikos jaunimas nesileidžia į politines diskusijas, nes šiuo metu Argentinoje tas yra uždrausta.

Stovyklos uždarymo proga lietuistinės mokyklos atžalynas pasirodė su dainomis, deklamacijomis ir tautiniais šokiais. Grupei vadovauja Stasė Valinskienė ir Zuzana Vanagaitė. Abi PLJV dalyvės.

Užbaigę stovyklą visi vyko į Kongresą Buenos Aires.

Viso pasaulio lietuviai yra pasižymėję savo vaišingumu, bet vistiek būtų sunku nukonkuruoti argentiniečius. Nors mes čia negavome jokių kopėstų su dešromis ir mums įprasto skaičiaus ar konjako, bet valgėme asadas, gėrėme vyną ir alutį. Lietuviai ten susibūrę prie trijų pagrindinių centrų: parapijos, Lietuvių Centro ir SLA salės. Skaičiuojama, kad Argentinoje gyvena apie 30 tūkstančių lietuvių. Kongrese, kaip ir visuose kitose kongresuose pasireiškė veiksniai: šitame kongrese PLB ir VLIKas, Kongresas susilaukė daug sveikinimų ir išklaušė keletą pasikaltų. Pietų Amerikos kongreso pagrindiniai įvykiai: tai jų vakarinės programos, kuriose pasirodavo stipriausios kolonijų jėgos ir sutraukdavo apie 1000 dalyvių. Čia teko girdėti Zuzaną Valadkaitę ir matyti plačiai žinomą Argentinijoje šokių vienetą "Rambyną".

Po kongreso su kol. N. Šlaipyte patraukė į Sao Paulo miestą Brazilijoje. Vietoj Argentinoje girdėtos ir vartotos ispanų kalbos, čia susiduriame su portugalų kalba, kuri mums gan keistai skambėjo. Susigaudę keletą žodžių portugalų kalba, susiradome ir čia Lietuvius. Rimon-

te Steponaitytę, Joną Lukoševičių ir Eleną Šimonytę. Čia jau nebe subtropiškas, bet tropiškas klimatas. Po vieną kartą į dieną vis lydavo ir lydavo kaip iš kibiro.

Sao Paulo yra vienas didžiausių Brazilijos miestų ir trečias Pietų Amerikoje. Ir Brazilijoje lietuviai, kaip ir Argentinoje, užsirekomendavę kaip darbuotojai ir sąžiningi darbininkai. Ir čia lietuviai susimėtę prie trijų pagrindinių centrų: Parapijos "Villa Zelina", Villa Mooka (Tėv. Jezuistų centras) ir Villa Béla. Prel. Ragažinskas vadovauja visiems vienetams: Choriui, jaunimui ir parapijai. Tėvai Jezuistai ten redaguoja ir leidžia lietuvišką laikraštį "Mūsų Lietuva". Jaunimas neturi jokios aktyvios organizacijos ar meno ansamblio, kuris jungtų juos į aktyvų vienetą. Dar aplankę Rio de Janeiro, vasario 15 d. sėdome į lėktuvą ir vasario 16 d. Lietuvos Nepriklausomybės šventėje buvome namie.

Po pranešimo Zaprackas savo kelionės bei stovyklos vietas parodė skaidrėse.

A. Grinius

SCHOOLS

SACRED HEART
ANDOVER, MASS.Resident school for boys in
GRADES 4—8Conducted by Brothers of
The Sacred HeartModern Fireproof Building
—Large Campus.

(28-42)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuotą lietuvių įmonę, registruotą
U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. WA 5-2737
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 — Tel. CA 5-1864DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje
pageidaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu
kitur kainomis.KREIPKITĖS į mūsų lietuvių bendrovę, kuri turi teisę siun-
tinius siųsti be tarpininkų, tiesiai iš Chicago į Lietuvą.
Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4 3/4 %

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5 %

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS • 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330HOURS: Mon. 9-5; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings in By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Tvaninės liūtys Brazilijoje

JURGIS ŠATORIUS,
Brazilija

Tokia yra sena žmonių patarlė, kad "Ką Viešpats myli, tam ir kryželį uždeda". Šią patarlę man priminė šiomis dienomis miesto centre pripuolamai sutiktas Petras Zieziš, senas Rio gyventojas, pradėjęs savo "karjerą" Brazilijoje pas savo laikui Sao Pauloje rezidavusį N. Lietuvos konsulą Mačiulį. Gi dabar Pr. Zieziš verčia si medžio prekyba.

Taigi, jis man ir sako: -- Matai, mielasis, nors Brazilijoje ir nepasitaike žemės drebėjimų, bet tik pasižiūrėk, kokias piktas išdaigas čia iškvečia atogrąžiniai lietūs. Gi skaitėi spaudoje ir matei per TV programas, kokia neaprašoma gamtos nelaimė užgriuvo Caraguatatuba vasarvietę, Sao Paulo valstijoje.

Šitai prisimindamas jis turėję galvoje kovo 18-21 d.d. gausius, tvaniško pobūdžio lietus, kurių nei man nei kitiems nėra tekę pergyventi jau daugelį metų. Net ir Brazilijoje šių metų saulyzdžio neturi reiškiniai bus atžymėti šio šimtmečio istorijoje.

Aišku, kad šie pastarųjų dienų lietūs taip pat skaudžia ryškė nuplakė ir Rio, kuris jokių būdu negali atsigauti dar iš sausio 22-24 d.d. potvynių. Tačiau gal bus geriausia, kad skaitytojai pamatys ką apie šio didmiesčio chaotišką būklę rašė "Brazil Herald", vienintelis anglų kalba dienraštis. Štai straipsnio ištraukos: "Beveik nuolatinių potvynių Rio de Janeiro sudaro išpūdi, jog šis metropolis anksčiau ar vėliau bus nuplautas į Atlanto vandenyną. Tokių liūtų pasekoje mieste nutrūksta elektros energijos tiekimas, apkursta telefonai, sustabdomas traukinių ir autobusų susisiekimas ir žmonės dangoraižių liftuose dažnai būna gelbstimi paslaugų gaisrininkų. Ilgiau nebegalima pasitikėti jokiais vietinės administracijos pažadais. Lygiai tomis valandomis yra nutraukiamas elektros tiekimas, kai pagal nustatytą visiems prisilaikyti lentelę toje miesto dalyje privalėtų degti šviesos! Gi kartais elektros lempučių yra uždegamos tada, kai jos yra absoliutiškai nereikalingos: taip pav. atsitinka, kad gatvėse vidudienį uždegamos elektros lempučių, kai tuo tarpu nakties metu tos pačios gatvės būna paslėgtos nepermatomoje tamsoje.

Ir jeigu tos liūtys priklauso nuo dėmių saulėje, kaip apie tai neseniai teigė meteorologijos mokslų šaltinis, - rašo žurnalistas, -- tad praėjusiomis savaitėmis visos pasaulio dėmių-dėmės bus užgriuvę ant šviesių Brazilijos saulės vietų" -- pro ašaras juokiasi laikraštinninkas. Ir čia dar pridėda tokią pastabą: "Oro spėjimai nėra paremti jokiais pastoviais dėsniais", -- kaip tai tvirtino kitas meteorologijos mokslų žinovas " bet tai

jau labai seniai žino visa Brazilijos liaudis".

Apie tuos pačius potvynius kitas Rio de Janeiro dienraštis "Correio da Manhã" taip samprotavo: "Anksčiau lietus Rio mieste buvo normalus reiškinys. Gi pastarosios dienomis, kai virš miesto susikaupia sodrūs, lyg naktis juodi debesys, tada gyventojai tampa neramūs. Nes gi tam nerimui ir susirūpinimui esama rimto pagrindo: šių metų lietūs yra padarę daugiau žalos ir nuostolių įskaitant šimtus žmonių gyvybių, kokių nebūtų galėję įvykdyti net kelios epidemijos. Ir kai tik stipriau

pradeda lyti, tada kai kurios gatvės pavirsta šniokščiančiais upeliais, užgęsta šviesos, nutrūksta vandens tiekimas, sugriūva viešojo susisiekimo sistema, pradeda pritrūkti būtiniausių reikmenų, griūva namai, ligoninės negali normaliai aptarnauti savo pacientų ir tada tik purvas ir molynas dominuoja asfaltuotose gatvėse... Miesto administracija privalėtų pasistengti, kad normalus gyvenimas kuo greičiausia sugrįžtų į šį didmiestį, nors niekas ir negali reikalauti, kad valdžia sustabdytų liūtis ir audras. Tačiau pastarųjų pasekmės galėtų būti daug švelnesnės, jeigu visi atliktų tai ką privalo padaryti" - skundžiasi dienraštis.

Be žodžių...

ŽEMO LYGIO SANITARINĖ
PRIEŽIŪRA LIETUVOJE

Pirmajame šių metų Sveikatos Apsaugos žurnalo numeryje sveikatos apsaugos vad. ministro pavaduotojas Savulionis pateikė dvių rūšių duomenų apie sveikatos apsaugos padėtį Lietuvoje.

Pirmojo duomenų grupę sako, kad Lietuvoje dabar 280 ligoninių, kurių tarpe 6 respublikinės ir 33 miestų ligoninės su visais pagrindiniais skyriais. Kaimo gyventojams skirta 84 ligoninės, 116 ambulatorijų bei 820 felčerų-akušerių punktų. Vidutiniškai rajono ligoninės dydis -- apie 130 lovų. Viena ligoninės lova tenkanti 116 gyventojų, vienas gydytojas -- 455 gyventojams. (1939 metais atitinkami skaičiai buvo apie 560 ir 2000).

Apie 800,000 arba beveik 27% visų gyventojų yra surašyti į sovietinę "Raudonojo Kryžiaus" draugiją, kurios uždavinys yra rūpintis švara, higiena ir kitokiomis sveikatos apsaugos priemonėmis (tai visai ne to pobūdžio organizacija, kaip Vakaruose žinomas Raudonasis Kryžius). Veikiausiai šie draugijos nariai vadinami sanitariniais inspektorais. Jų yra daugiau kaip po šešis kiekvienam tūkstančiui gyventojų. Stengiamasi, kad kiekvienam ūkyje, įstaigoje, įmonėje bent trys ar keturi personalo nariai būtų įpareigo-

ti kaip sanitariniai inspektorai -- reikalaujami apsivalyti, prižiūrėti, kad aplinka būtų higieniška.

Kitoje duomenų rūšyje autorius pareiškia, kad net ligonių daugelyje dar neprisilaikoma prastiausios higienos reikalavimų, daug vaikų ir naujagimių serga enterokolitais. Daug vaikų miršta. Valstybinė sanitarinė priežiūra žemo lygio dėl laboratorijų menko darbo ir dėl transporto stokos. Gydytojų profilaktikos įstaigose

nėra net reikiamų sanitarinių buitinių patalpų, medicinos personalo viršutiniai drabužiai laikomi drauge su chalatais ir panašiai.... Ypač nesilaikoma sanitarinių reikalavimų gydymo - profilaktikos įstaigų skalbyklose. Daug ligoninių atviras vandens talpyklas nuleidžia nenukenksmintą vandenį su visais nešvarumais.

Kai taip tepirisiūri medikai, sunku daug tikėtis ir iš nepaprastai gausių vadinamųjų visomeninių sanitarijos inspektorių. (ELTA)

DUJOS TEKA
PRO ŠALĮ...

Iš rygiškės Cinia (Kova) vilniškė Tiesa (kovo 1 d.) perėmė žinią, kad Latvijoje dabar 78 miestai bei gyvenvietės ir 260 kaimų -- iš viso 200,000 -- būtų vartoja kurui gamtines dujas, gaunamas iš Dašavos (Ukrainos). Esą tuo pigiu kuru naudojasi daugiau kaip 100 pramonės įmonių ir 1300 miestų aptarnavimo įmonių. Ir pridėda, kad "šitokių lygi pasiekti buržuazinėje Latvijoje būtų reikėję šimto metų"...

Latvijon tos dujos teka vamzdžiais, einančiais pro Panevėžį. Tai Panevėžys tas pigus kuras turėtų būti pasiekiamas ne sunkiau, kaip Latvijoje, ypač kad vamzdžiai Panevėžį pasiekė pirm, negu Latviją.

O tačiau, šalia to pasigyrimo iš Latvijos, gretimajai Tiesos skiltyje dėdama ir kitas "pasigyrimas" iš Panevėžio, -- kad eilė sandėlių ir parduotuvių, jų tarpe kultūrinių prekių parduotuvės (tai yra, knygynai bei rašomųjų reikmenų, mokyimo priemonių parduotuvės) žiemą nekūrenamos nors, sako, jose gi žmonės dirba!

"Buržuaziniam" Panevėžio tokių "lygių" nebuvo. Tik okupacijų laikais jam pasiekti ne reikėjo ne tik šimto metų, bet nei šimto dienų. Ir jau 25 metai, kaip neišsikapsto, nors ir Ukrainos dujos čia pat... (E)

NEPAMIRŠKIT
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ!NAUJOS, IDOMIOS KNYGOS!!!
UŽSISAKYKITE PER DIRVĄ!!!

Bronys Raila — LAUMIŲ JUOSTA	\$2.50
V. Šliogeris — A. Smetona — Žmogus ir valstybininkas	\$2.00
VI. Ramojus — KRITUSIEJI UŽ LAISVĘ	\$2.50
Pr. Naujokaitis — ŽYDINCIO DIENOS	\$3.50
J. Balys — LIETUVIŲ LAUDIES PASALEJAUTA	\$3.00
Gintarė Banaitytė-Ivaškiene — BALTASIS STUMBRAS	\$3.60
A. Baronas — TREČIOJI MOTERIS	\$2.50
KREPSINIO ISVYKA AUSTRALIJOJE	\$3.00
Vytė Nemunėlis — MESKIUKAS RUDNOSIUKAS	\$3.00
SIRDIES PRIEPUOLIAI	\$3.75

Be to, Dirvoje galite įsigyti ar užsisakyti plokšteles: LIETUVIŲ TAUTINIAI ŠOKIAI — Stereo \$5.00
A. Stempuzienės — D. Lapinsko — DAINOS Stereo — \$7.00, Mono — \$6.00
St. Baro — Operų arijos. Stereo — \$7.00, Mono — \$6.00
AURELIA — Šokių muzika \$5.00
Siunčiant čekį ar perlaidą, pridėkite 25 centus peršuntimo išlaidoms.

DIRVA,
6907 Superior Avenue,
Cleveland, Ohio 44103

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Marytei ir Kazimierui Marcinkevičiams gimė dukė Nida, Monika.

• Liet. Budžiai paminėjo Lietuvos globėją Šv. Kazimierą. Kovo 22 d. įvykusioje sueigoje Liet. Budžiai išklaušė L. Balio paskaitą, kurioje prelegentas nušvietė Šv. Kazimiero ryšį su Lietuva, jo ilgalaikę reikšmę kovoje su įsibrovėliais iš rytų. Neveltui jo palikai okupantų — rusiškųjų komunistų, buvo išgrobti iš Vilniaus katedros, tuo vėl paniekinant lietuvių tautinius ir tikybinius jausmus.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Prieš atnaujinami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

HELP WANTED MALE

THE CLEVELAND PNEUMATIC

Tool Co.

3784 E. 78 St.

Cleveland, Ohio

341-1700

A Subsidiary of PNEUMO-DYNAMICS Corp.

MACHINISTS TO WORK ON AERO SPACE MISSILE and Aircraft Components

KELLER-HYDROTEL

Contouring and profiling Machines

HORIZONTAL BORING MILLS

TURRET LATHES

GAP TURRET LATHES

ENGINE LATHES

MILLING MACHINES

RADIAL DRILLS

NUMERICAL CONTROLLED MACHINES

GAUSITE GERĄ VALANDINI ATLYGINIMĄ IR VISUS PRIEDUS

Interviewing Hours 8:15 A.M. to 5 P.M.

OR CALL

341-1700

for an interview convenient for you.

WANTED 1ST CLASS SKILLED ALL AROUND MACHINISTS 1st & 2nd Shift ALL AROUND TOOLMAKERS BENCH MEN 2nd Shift

Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerances. Modern clean shop with above average wages. Experienced only. OHIO MACHINE & MOLD CO. 1938 S. Arlington St., Akron, Ohio 216 — 573-3301

(38-41)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 9 D. Prof. Aldonos Augustinavičienės paskaita "Gyvenimo džiaugsmas pagal Vysk. F. Sheen".

BALANDŽIO 15 D. Šv. Kazimiero mokyklos koncertas - balius N. Parapijos salėje. Rengia mokyklos tėvų komitetas.

BALANDŽIO 22 D. Šv. Jurgio parapijos komiteto ir Vysk. Valančiaus lit. mokyklos koncertas - balius.

GEGUŽĖS 7 D. Šv. Kazimiero mokyklos Motinos Dievos minėjimas.

GEGUŽĖS 13 ir 14 D. Ateitininkų pavasario šventė.

GEGUŽĖS 28 D. Vysk. Valančiaus lit. mokyklos Aukuro ansamblio metinis koncertas.

BIRŽELIO 25 D. LVS Ramovės gegužinė.

LIEPOS 9 D. Lietuvių Budžių plaukymo diena Neff Rd, ooste, prie N. Liet. parapijos.

RUGSĖJO 2 ir 3 D. Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų suvažiavimas Clevelande.

SPALIO 21 ir 22 D. Vaidilos teatro pastatymas A. Rūko "Keturieji keliauninkai".

SPALIO 28 D. Tradicinis "Lithuanian Village" Inc. balius - koncertas.

LAPKRIČIO 11 D. LVS Ramovės rengia Kariuomenės šventės minėjimą

1968

SAUSIO 20 D. Šv. Kazimiero lit. mokyklos "Suktinio" tautinių šokių grupė ir Vaidilos Teatras Nauj. parapijos salėje stato 3 veiksmų baletą-vaidinimą.

HELP WANTED MALE

WANTED:

Experienced Chemist

to report directly to Vice President. Prefer cellular background in rubber or plastics. Unusual opportunity. Send resume to:

Thomas F. Sheppard, Vice President

Sponge-Cushion, Inc.

Morris, Ill. 60450

(38-40)

Lietuvaitės Kanados vakaruose

Antrą kartą vakarinėje Kanadoje plačiai nuskambėjo lietuvių vardas: pereitų metų vasarą Saskačevano ir Manitobos provincijoje lankėsi Hamiltono Gyvataro tautinių šokių grupė ir štai š. m. kovo mėn. 2-5 d. d. į Albertos sostinę Edmontoną buvo nuvykusi Toronto Aušros mergaičių krepšinio komanda, kuri ten atstovavo Ontario prov. Kanados šimtmečio proga surengtoje žaidynėse — pirmenybėse, iškovadama trečią vietą Kanados jaunių komandų tarpe.

Tiesa, daug vilčių nebuvo dedama, nes Aušros mergaitės išvyko nepilnam sąstata — tik septynios žaidėjos. Tačiau Toronto dienraščiai davė lietuvaitėms kiek "įkvėpimo" primindami... kad aušrietės savo amžiumi yra jaunesnės bent 2-4 metais už savo priešininkes. Be to, mūsiškės į tokio masto rungtynes vyko pirmą kartą, tad "baimės" būta tikrai nemažai.

Dar plačiau apie Aušrą parašė Edmontono dienraštis "The Edmonton Journal", patalpindamas ne tik didelę nuotrauką, bet taip pat įdėdamas platų straipsnį, kuriame išvardino visas žaidėjas, kaip mokančias anglų, lietuvių ir net prancūzų kalbą, o krepšinių pavadinimo lietuvių tautiniu sportu. Tuo tarpu Aušros komandos treneris Leonas Meškauskas korespondentui pareiškė, kad "they are on the whole much too young to represent the province. They're still bubble gum chewers but they have come a long way in two years".

Deja, jau pirmose rungtynėse lietuvaitės parodė, kad jos nėra vien tik "bubble gum chewers", bet kietas riešutas Kanados pereitų metų meisteriui iš Britų Kolumbijos Viktorijos U-to komandai, kuri po audringos kovos nugalėjo lietuvaitės 51:38. Ir antros rungtynės — prieš šiemetinių Kanados meisterių Edmontono klubą parodė lietuvi-

čių stiprią gynybą ir stiprią laimėjimo valią. Deja, didesnis kanadiečių patyrimas nusvėrė ir šį kartą pergalę į jų pusę, laimint prieš aušrietės 39:29. Bet trečios rungtynės jau baigėsi Aušros pergalė, lietuvaitės po įtemptos kovos nugalėjo Lethbridge meisterį 36:35 ir tuo pačiu, užėmė trečią vietą šiose žaidynėse.

Ar tik žaidynės?... O Ne! Kaip rašė The Edmonton Journal, mūsiškės aerodrome sutiko apie 30 lietuviškų šeimų, o šeštadienio ir sekmadienio vakarą jos svečiavosi Edmontono Lietuvių Namuose, kur išpildė trumpą meninę programą. Edmontono Lietuvių Namai buvo perpildyti vietiniais lietuviais, kurie stebėjosi aušrietėmis, mokančiom ne tik gražiai mesti krepšį, bet gražiai pasirodyti scenoje su daina ir muzika. Ir tai lietuviška, užimponavusi vietos jaunimą, kuris nutolęs nuo bet kokių lietuviškų centrų, negirdi mūsų ansamblių, chorų ar net oktetų. Taigi, Toronto Aušra atliko Kanados auksiniuose vakaruose dvigubą žygį: išgarsino lietuvių vardą anglų kalbančioje visuomenėje ir kartu užmezgė lietuviškus ryšius su per 2,5 tūkst. mylių gyvenančiais mūsų tautiečiais, nušluostydamos nuo jų veidų jau per 20 metų svetimom dulkėm apneštus veidus.

Aušrietės pramynė kelią netrukus į Kanados vakarus vykstančiai Toronto tautinių šokių grupei, kurią tikrai Calgary ir Edmontonas vėl priims su gėlim, o išlydės su ašarom...

K. Baronas

STALO TENISO PIRMENYBĖS

Šiaurės Amerikos Lietuvių Sportinių Žaidynių Stalo Teniso pirmenybės įvyks š. m. balandžio mėn. 15-16 d. d. Toronte, Table Tennis Center patalpose, 337 Spadina Ave.

Pirmenybės praves Toronto stalo tenisininkai, vadovaujant Jonui Nešukačiui.

Registracija turi būti atlikta iki š. m. balandžio 8 d. adresu: Jonas Nešukačaitis, 255 Silver Birch Ave., Toronto, Ont. Canada. (telef. OX 1-7798).

Su registracija turi būti kartu prisiųstas ir žaidynių registracijos mokeskis: Vyrų vienetas -- \$2.50, moterų vienetas -- \$2.00, vyrų dvejetas -- \$2.00, moterų dvejetas -- \$2.00, mišrus dvejetas -- \$2.00, jaunių A -- \$.50, jaunių B --

Aušros komandos sportininkės, atstovavusios Ontario provinciją. Stovi iš kairės: Milda Ramonaitė, Vaida Jurevičiūtė, Lola Kekšaitė, Betty Starkutytė, Judita Klimaitė, Roma Bilkytė ir Janet Simonaitytė. The Edmonton Journal nuotrauka

\$.50, mergaičių A -- \$.50, mergaičių B -- \$.50, vyrų komandinės -- \$3.00, moterų komandinės \$3.00, vyrų B -- \$2.00.

Pirmenybių programa: vyrų vienetas, vyrų B klasės vienetas, moterų vienetas, vyrų dvejetas, moterų dvejetas, mišrus dvejetas, jaunių A klasės vienetas, jaunių B klasės vienetas, mergaičių A klasės vienetas, mergaičių B klasės vienetas, vyrų komandinės varžybos, moterų komandinės varžybos.

Visos individualinės rungtys bus vykdomos 2-jų minusų sistema. Komandinės -- vieno minuso sistema.

Moterys gali dalyvauti vyrų B klasėje.

DŽIAMBORETĖ "ROMUVOJE"

Kanados lietuvių skautų ir skaučių "Romuvos" stovyklos 5 metų sukakties proga ruošiamą pirmąją L.S.S. skilčių ir valčių džiamborėtę įvyks 1967 m. liepos mėn. 22-30 d. d. "Romuvos" stovyklavietėje prie Huntsville, Ontario (150 mylių į šiaurę nuo Toronto).

Kviečiama dalyvauti po vieną reprezentacinę skiltį ir valtį iš kiekvieno Brolijos ir Seserijos tunto, vietininkijos ar mažesnio atskiro vieneto Š. Amerikos kontinente. Laukiama, kad šios skiltys ir valtys, pagal galimybę, būtų natūralios skiltys, t. y. tokios, kurios veikia 1966-67 metais. Tuntininkai-ės ir vietininkai-ės prašomi į pačių pasirinkta tvarka atrinkti savo tuntu-vietininkijų reprezentacinius

vienetus. Visi Kanados vienetai stovyklauja "Romuvoje" dalyvauja visomis savo skiltimis. Laukiama kad kiekvienas vienetas iš JAV turėtų savo vyresnio amžiaus vadovą-ę, globėją.

Dalyvių amžius 11-16 metų. Stovyklos mokesčiai: JAV stovyklautojams -- \$27.00, Kanados stovyklautojams -- pirmosios savaitės tvarka, į mokesčių įeina maistas apdrauda, registracija ir palapinių dugnas. Vienetai pasirūpina palapinėmis patys. Negalint, praneša džiamborėtės vadovybei.

Vienetai registruojasi iki gegužės mėn. 1 d. pas S. Ireną Meiklejohn, 16 Cresswell Drive, Scarboro, Ontario. Tenteikiama ir pilnesnė informacija.

Džiamborėtės ruošimo komisią sudaro: K. Batūra, I. Meiklejohn, G. Stanionis, S. Kairys, Č. Senkevičius, M. Vasiliauskienė, L. Gvildienė.

Užsiregistravusiems bus siunčiama smulkesnė informacija dėl programos, žemėlapis kaip nuvykti į stovyklą, ir t. t. Kviečiame ir laukiame skilčių iš visų JAV ir Kanados vienetų.

NERANDA SLAUGIŲ

Vienas iš opiausių rūpesčių Lietuvos gydytojams ir ligoninių vedėjams, anot Tiesos (kovo 4) -- sanitarių (slaugių) stoka. Esą, priima bet ką, kas tik sutinka, bet neilgai džiaugiasi. Nepasirengusios slaugės nemoka to darbo, o gydytojai nedrįsta joms to net pasakyti, nes pabartos pabėga. Vienoj didelėj Vilniaus ligoninėj iš beveik 300 slaugių per metus pasikeičia apie 200.

"Apie jaunesniųjų medicinos darbuotojų -- pirmųjų ligonio pagalbininkų -- ruošimą, jų parinkimą, darbą, atlyginimą jau nemaža ir daug kur kalbėta. Reikėtų veikti", -- taip ši kartą tikrą tiesą pasakė Tiesa. Tik nepasiryžo aiškiai pasakyti, kad, kol slaugės gaus vos apie pusantro rublio už visą darbo dieną, tol maždaug vilties privilioti į tą darbą ką kitą, kaip tik atsitiktines "praeives", dėl kokių nors priežasčių nesugebėjusias išsikibti į žmoniškiau atlyginamą darbą. (E)

Cicero krepšinininkų "Ateities" komanda laimėjusi Vidurio Vakarų sporto apygardos jaunių B klasės krepšinio meistro vardą. Z. Degučio nuotrauka

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and REMODELING LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1 - 1763

936 East 185th St.
KE 1 - 7770

HAMILTONO LIETUVIŲ DRAMOS TEATRAS "AUKURAS" stato J. GRINIAUS

GULBĖS GIESMĖ

5-kių veiksmų istorinę dramą, 1967 m. balandžio mėn. 15 d., 7:30 val. vak. ir balandžio mėn. 16 d., 3 val. po pietų, Jaunimo Centre, 5626 S. Claremont, Chicago, Ill.

Veikalą režisuoja aktorė E. DAUGUVIETYTĖ-KUDABIENĖ.

Kvietimai gaunami MARGINIUOSE, 2511 West 69 Street, Chicago, Ill., ir STEINBERGO krautuvėje, Cicero, Ill., taip pat balandžio 15 d. nuo 5 val. vakaro ir balandžio 16 d. nuo 1 val. po pietų prie įėjimo.

Visas pelnas skiriamas lituanistinėms mokykloms remti. Lietuvių visuomenę maloniai kviečia LB Chicago Apygardos Valdyba.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NEW YORKO LIETUVIŲ TARYBOS APYSKAITA

Š. m. kovo 21 d. New Yorko Lietuvių Taryba, susirinkus Lietuvių Atletų Klubui, aptarė Vasario 16 d. minėjimą, padarydama išvadas, naudingas sekančių metų iškilmes ruošiant. Išdininkas Ignas Gasiliūnas pranešė, kad apmokėjus visas sąskaitas, be tebeplaukiančių pajamų laiškais, New Yorko Lietuvių Tarybos kasoje yra \$2,300.00. Pilna apyskaita bus pateikta metiniame susirinkime.

Svarstant surinktų Lietuvos laisvinimo aukų paskirstymo klausimą, New Yorko Taryba laikėsi politinio darbo tikslingumo principu. Buvo nutarta (11 balsais už ir 4 prieš) siūsti ALT centrui \$700.00; skirti Tautos Fondui \$700.00; Laisvės žiburio Radijui \$50.00; Lietuvių Moterų Klubų Federacijai \$50.00 apmokėti delegatės kelionei į San Francisco Moterų Federacijos seimą; likusius pinigus palaikyti New Yorko kasoje efektingesniai 1968 m. minėjimo organizavimui.

Siunčiant ALT centrui auką, nutarta pridėti New Yorko Tarybos 1967 m. kovo 21 d. pareiškimą, jog Taryba nėra patenkinta ALT laikysena Veiksnių

konferencijoje ir nesilaikymu sutarimų su Vliku, būtent: uždelsimu pinigų davimo Tautos Fondui. New Yorko Taryba laiko šiuos reikšmingus nesiderinančius su Alto-Vliko sutarimu ir su vieningo laisvinimo darbo principu, ir tikisi, jog ALT centras padarys teigiamas išvadas santykiams sunormalinti.

New Yorko
Lietuvių Taryba

PIRMIEJI ĮSIRASĖ

Pranas Joga, Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos vedėjas Clevelande.

Bronius Krokys, Rochesterio lituanistinės mokyklos vedėjas ir Elena Ruzgine, Maironio vardo lituanistinės mokyklos vedėja Brooklyne patys pirmieji pranešė, jog dalyvaus Mokytojų studijų savaitėje nuo liepos 30 d. iki rugpjūčio 7 d. DAINAVOJE. Visų lituanistinių mokyklų mokytojai kviečiami studijų savaitėje dalyvauti.

JONO LIAUDANSKIO IPĖDINIAMS

1939 metais Newark, N. J., mirė Jonas Liaudanskis nepalikdamas testamentą. Velionis buvo nevedęs, tad jo nedidelis palikimas turėjo tekti trims seserims Lie-

tuvoje: Veronikai Bartkieni, Juzefai Šreiberienei ir Uršulei Liaudanskytei. Turimomis žiniomis visos seserys yra mirusios. Juzefos Šreiberienės du sūnūs, Antanas Liaudanskis ir Povilas Šreiberis, prieš Lietuvos okupaciją gyveno Tauragės apskrityje. Uršulės Liaudanskytės sūnus, Jonas Liaudanskis, gyveno Skuode, Kretingos apskrityje.

Patys įpėdiniai arba apie juos žinantieji malonėkite rašyti Lietuvos Generaliniam Konsulatui New Yorke: Consulate General of Lithuania, 41 West 82nd Street, New York, N. Y. 10024.

LANDSBERGIO IR OSTRAUSKO VEIKALAI NEW YORKE

Modernistų dramaturgų Algirdo Landsbergio "Barzda" ir Kosto Ostausko "Pypkė" yra statomi New Yorko Lietuvių Teatre, vadovaujamo Vyt. Valiuko, š. m. balandžio 29 d., šeštadienį, 8 val. vak. Van Wick Junior High School auditorijoje, 85-05 144 St., Jamaica, N.Y. Visuomenė maloniai kviečiama atsilankyti.

CHICAGO

• SLA Chicago apskr. valdyba ir išrinktoji trijų asmenų komisija balandžio 3 d., sekmadienį, vyko į Union Pier ir kitas vietoves pasižvalgyti vasarvietę, kaip anksčiau buvo konferencijoje nutarta, kad Chicago reikėtų įsigyti savus namus prie ežero, pietinėje miesto pusėje, kur daugiausiai gyvena lietuviai. Tokius namus turėtų pirkti apskrities valdyba, kur visų kuopų nariai galėtų praleisti savo atostogas.

• "Aukso Žąsis", lietuviškas filmas-pasaka, bus rodomas Chicagoje, Jaunimo Centre, balandžio 9 dieną, sekmadienį: 3 ir 6 val. p. p. Bilietai gaunami prie kasos. (Sk.)

• MEČYS ŠIMKUS, teisininkas, kviečia visus Dirvos skaitytojus, gyvenančius Chicagoje ar apylinkėse tuoj pat atvykti į jo kontorą sutvarkyti savo 1966 metų pajamų mokesčius. Jis tai atliks Jums tikrai tvarkingai, tiksliai ir greitai, nes toje srityje turi ilgą ir didelį patyrimą. Jei nesidarys klientas, būk — būsi patenkintas.

4259 So. Maplewood Ave.
Chicago, Illinois.
Telef. CL 4-7450.
Val. 9-3 ir 5-8.

LOS ANGELES

PENKI STULPAI PRIE PACIFIKO

Algirdo Landsbergio drama Penki stulpai turgaus

aikštėj statoma Los Angeles lietuvių dramos sambūrio. Vaidinimas bus balandžio 15 d. šv. Kazimiero parapijos salėje. Pradžią (punctualiai) 7 val. 30 min.

Sis veikalas žiūrovų laukiamas dideliu susidomėjimu, nes jau teko matyti spaudos atsiliepimus ir vertinimus iš veikalo ankstesnių pastatymų Chicagoje Clevelande ir kitur.

Trijų veiksmų dramoje vaidina: V. Dovydaitis, V. Narbutas, J. Pupius, B. Gieda, M. Prišmantas, L. Medelis, J. Janušauskas, D. Vėbeliūnaitė, D. Barauskaitė, V. Sakalauskas, E. Dovydaitienė, O. Naudžiūviene.

Režisuoja nuolatinė Sambūrio režisierė Dalilė Mackalienne, talkininkauja Vladas Gilyas. Scena dail. Algio Žaliūno priežiūroje. Suflerė Ž. Struoputė. (kj)

AUKOS DIRVAI

A. Traška, Chicago	4.00
P. Dirda, Chicago	4.00
P. Slepėtis, Elizabeth	4.00
M. Mažeika, St. Joseph	3.00
V. Žebertavičius, Detroit	1.00
A. Šimkus, Chicago	6.00
W. Žiogas, Orefield	4.00
I. Kučiauskas, Baltimore	2.00
V. Jakimavičius, Brockton	2.00
Br. Siliūnas, Chicago	2.00
R. Liormanas, Rochester	1.00
R. Česonis, Milwaukee	6.75
A. Kiršonis, Inglewood	4.00
B. Brazdžionis, Chicago	1.00
P.K. Purnas, Farmingdale	1.00
Lietuvių Taryba, N.J.	5.00
K. Nausėdas, Venezuela	6.00
N. Matijošaitis, L.A.	9.00
J. Mažeika, Chicago	1.00
J. Černius, Flint	3.00
V. Janulevičius, Cleveland	1.00
Dr. A. Martus, Cleveland	9.00
J. Litvinas, Chicago	1.00
J. Urbonas, Clawson	1.00
Dr. V. Bagdonas, Oak Lawn	4.00
P.K. Purnas, Farmingdale	5.00

'MŪSU'

TAI RUSŲ...

Montrealio parodoj Sovietų Sąjungos paviljonas bus vienas iš didžiausių. Jo direktorius P. Červakovas Tiesos korespondentui pareiškė (vas. 28), kad Sov. S-gos dalyvavimo šioj parodoj tikslas esąs -- "pademonstruoti mūsų šalies laimėjimus per 50 tarybų valdžios metų".

Korespondentas bandė teirautis, ką Lietuva toj parodoj parodys, bet Červakovui tokia klausimo prasmė, matyt, iš viso nesuprantama, ir jis atsakė taip, kaip rusas tegali savu supratimu atsakyti, būtent: "Mūsų paviljone Lietuvos eksponatai bus kone kiekvienoje salėje ... Ypač gausiai atstovaujama Lietuvai kultūros skyriuje. Tarybiniam keturių šimtų žmonių meno saviveiklos ansamblyje dalyvaus taip pat Lietuvos atstovai".

Kviklių ūkio žemę skyrė Kauno-Zarasų plentas. Dešinėje Mikolojų kaimo laukai. Nuotrauka daryta 1963 metais.

LIŪDNOS LAIDOTUVĖS DAUGAILIUOSE

Skaudu rašyti apie mielą gerai pažintą kaimyną, tai a.a. Antanas ir Sibiro kankinys Mečys Kvikliai, kilę iš Šašaus km. Daugailių valsč.

Virš 20 metų negailėtingos ligos prirakintas prie lovos Antanas mirė 1967 m. vasario 21 d., sulaukęs virš 80-ties metų. Palaidotas Daugailių kapinėse palydint virš 200 žmonių. Po mirties daugiausiai savo artimiesiems rašė:

"... Pylėme saujas žemės dviem broliams: a.a. Antanui ir Sibire nukankintam a. a. Mečiui... Žmonės verkė mirusiųjų..."

Kvikliai Daugailių apylinkėje buvo žinomi kaip dideli artimo nelaimėje globėjai.

Lietuvai pasiskelbus nepriklausoma Mečys Kviklys buvo pirmuoju Daugailių valsč. sekretorium. Užbaigęs Kaune VDU humanitarinius mokslus, jis buvo paskirtas pradžios mokyklų inspektorium, vėliau gimnazijų direktorium, Sovietų M-joje pradžios mokyklų direktorium.

1936 m., kaip seimo narys, buvo prezidiumo sekretorium, vėliau Tautininkų S-gos generaliniu sekretorium. Buvo uolus spaudos bendradarbis. Per baisų biržę li Mečys su šeima buvo suimtas ir išvežtas į Siberiją.

Antanas mokėsi Daugpilyje, bet tėvai turėdami galvoje, kad vienam sūnui turi likti ūkis, mokslą nutraukė. Velionės meilė savo žemei derinosi su labai švel-

Atseit, Kremliaus valdovai rodys ir didžiulį kiekį lietuvių darbo bei kūrybos vaisių jiems pavyko iki šių metų susikrauti į savo katilą ... (ELTA)

niu jo būdu. Niekam nėra pasakęs šurkštesnio žodžio. Samdinams buvo tartum jų tėvas. Utenos apskr. v-ko Jono Motėjūno-Valevičiaus įprašytas Antanas sutiko būti Daugailių viršaičiu ir savo pareigas ėjo labai gerai. Žmonės jį dar geriau pažino ir pamilo. Bet užimamos pareigos labai nesuviliojo, nes matė, kad turi nuo ūkio atitrūkti. Pagaliau pradėjo nusiskųsti ir sveikata. Padėkojęs už suteiktą garbę iš viršaičio pareigų pasitraukė.

Baisieji birželio trėmimai tuokart jo nepalietė. Buvo sąrašas antrajam trėmimui. Bolševikams antrą sykį okupavus Lietuvą, jau suparalizuotas negalėjo pakilti iš lovos.

Laidotuvės, sutraukusios mažame miestely tokią minią žmonių, yra mums liudijimas, kad ir okupacijoje lietuviybė dvasia liko stipri ir gili.

Ilsėkitės du taurūs lietuviybėje broliai Antanas ir Mečys Kvikliai. Jūsų tėvynės meilė švies kartų kartoms.

V. Tamošiūnas

REQUEST RECORD

Naujausios ir gražiausios autentiškos lietuviškos ilgo grojimo plokštelės. Nepriimkite jokių pakaitalų.

žiūrėkite REQUEST gamybos plokštelių krautuvėse arba reikalaukite katalogų rašant:

REQUEST RECORDS, INC.

66 Mechanic St.
New Rochelle, N. Y.

A. A.
Dailininkui

VIKTORUI ANDRIUŠIUI

mirus, jo žmoną ALDONĄ, gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Kapočių šeima

Mirus mylimai žmonai

A. A.

JADVYGAI JUCAITIENEI,

Jos vyrą, didžiai gerbiamą profesorių PRANĄ JUCAITĮ ir Jos seserį ALFONŠĄ JANKAUSKIENĘ su šeima giliai užjaučiame ir kartu liudime

Jurg. Baublys Ig. Kaunelis
And. Bliūdžius A. Musteikis
Pet. Dalinis Pov. Vaitiekūnas

A + A

ANNA RAMANAUSKAS-ROMAN, gim. MITKA,

mirusio Joseph P. mylima žmona, Joseph P., Anthony J., Lilian P., Mrs. Anna H. Toth, Mrs. Joyce A. Garbo, Mrs. Nell Lanese motina, 13 vaikų boba, palaidota Clevelande, laidotuvėmis rūpinantis Joseph C. Schulte Euclid laidotuvių įstaigai (4090 Mayfield Rd.).

Už velionės sielą šv. Mišios buvo atlaikytos St. Gregory bažnyčioje balandžio 1 d.